ဖျိၩ့ရှိ ဖံၢဖှူၢ ဆၧချဲၩ့ဒိၩ့

Pwo Karen Elders' Sayings (Collection)

Last Update: 9 Mar, 2022

@ ကဘၩ့ ပိၩ , လပီၩဒိၪ ပိၩ

The ship is huge, the big wave is huge

(Person should behave as per his status)

@ ကိၪ့ဝ့ၪမၭ တဲၩ့ဘၪ

Only with the wisdom, able to plan

@ ကဲၪ့ ဘဲၢ ခွ့ၢ အဝိၭ

Crooked like a fishhook

@ ကျဲၩ့မံၢမၪ , မၩနၪ့ဝၭ ကၪ

Feign sleep is difficult to awake

@ ကူၧၩ့ဖျီးလၪံၪ , လၩ့ ပိၪပါ

Too much decoration is ugly

@ ဘဲၢ လၩ့ထံၩဖါ ဘီၪ အမ့ယေၢဝိၭ (ဘဲၢ ဒၪဆၧၢ့ယၢ ဘီၪ အဝိၭ)

As if falling down in front of the tiger (as if facing with the tiger)

@ ချံၢထ့ဖၭ အပ္စၩ့အၪ

Put the high price on the broken boat

@ ချံၭ စဲၪ့လၧခိၢ့ ပဖိၪ့နှ့အှ့ၬ

Tortoise run on the land, we cannot catch

@ ချိ မံၢဆိႇ , အီၪဝံ အဆၪ
Ox sleep too much and starve of the food

@ ခိၪလီၩ့ထီၢ လါနၢ့ အီၪလၫခၪ့အဖၢ့လၬ
Though the mountain is high, it get under the feet

@ ခံၢ့ဖျ့ၩ ဒုၭနဲၪ ဆၫတီၩ
Scales show the truth

@ ခၩ့နီၪ မၩဒၪ အဒိၩ့
Spider build its own house

@ ချိၪ့မှ ဖၢ့လၬ ချိၪ့ဖိၪ မဲၪအှ့ၬ
Under the banyan tree, small banyan do not sprout

@ ချဲၩဘၫၩ့ ဒၫၩ့နဲၪ့ ချဲၩ
A sieve is thicker than a winnowing fan

@ ဂံၪ့ဒိၪ ချီၩ့ထီၢ
Big house, the high beam

@ ဂူ ဒၪလိၬဝၭ အကွိၪ့
Snake see its own path

@ ဂူၭဖိၢ့ အှ့ၪတဲၩ့ မၩကၩနၫၩ့
Only after the abdomen is made (filled), able to work

@ ဂံၪ့ကဖျိၪ့ ဗုၭကလး
One house, One farmland

@ ပုၤ ပျၣ့မၤ ဒံၣ့ ၁ၢ်

Only if the farm is clear, the sesame is ripe

@ ပ့ၤအလး ပ့ၤ , ကွၣ်အလး ကွၣ်

Use the sword on the sword place, the axe on the axe place

@ ပၢၣ့ ထၣ့ လၢအထီ

Mushroom ripe at its time

@ ဆီၣ့ ဘဲါချံၢ် , လ့ၣ် ဘဲါဖျါ

Strong like bow, and go like arrow

@ ဆၢချဲၣ့အၢ် ဘၢ်မၢ်

Too much talk and mistake happen

@ (က)ဆါ့ၡါ ယဲးလၣ့ဘၢ် အမိၣ့

Old elephant steps on its own trunk

@ အ့ၢ်ဆၢါ့ထု့လံါၢ် ဘၢ်ဆၢါ့နၣ့

If standing too much, must sit down

@ ဆၢဆၢၣ့ မၣ်ပွံါ ယၢ်ဖိၢ်အ၁ၤ

Rain make the small fish happy

@ ဆါ့ဖါ အီၣ့အိၢ်မၤ ဆၢဖၣ့ လၣ့

Only if the cock crows, the light come

@ ထိၤထီၣ့ မံါနု့ , ဆါ့ မံါနု့

The civet cat can sleep and the chicken can sleep

https://www.youtube.com/watch?v=_mMMNRqVLOk

@ ထ့ုမဳၚ့်ထံ ဖိုၚ် အဖံါရျအခဲ့
Yam (Kadat) root follow its grandmother-root

@ ထံၚ့်ထိၚ့်ထဳါ , ဂူထဳါ
Eel is long, snake is long

@ ထ္ုံၚ ယဲးဘံၚ် ထိၚ် အခ့လး
The dog tread and erase the pig's footprint

@ ထ္ုံၚလၟပအ့လု မၚ့ဆၟၚ့ပၟၚ
The dog, that we raise, bark us

@ ထ္ုံၚလၟပအဲၚဂါ အ့လဲ့ ပမ့ုၚ
The dog, that we kiss, lick our face

@ ထံါထ့ၚ အ့ၚအဳၚ ထံါလၚ့ အဳၚ
There is high tide and low tide

@ ထံါဖၟၚ့ ဒုၚ်ခါ ပ္ဝၚ
Take the husband in the water

@ ဒူၚလါ ဝၚ့ ဆၟနၟါ့ပံၚ
The fly encompass the smell rank

@ ဒၚနှ့ါ ဂူါဂၚ အမ့ုၚအ့ၚ
Only seeing another person's eye rheum (eye booger)

@ ဒံၚ့နှ့ဘၚ ဒံၚ့အဲၚဒိၚ်
The more of the gain, the more of the want

@ ဒံၚ်ပကျဲၚ် ဒံၚ်လၚ်လံၚ်

The more sharpening, the more wearing out

@ ဒံၚ်ထၚ်ထီ ဒံၚ်ဒာဆၞယဲၚ်

The more going up, the more seeing faraway

@ ဒံၚ်ဗာကဖျိၚ် ကဲာထၚ် ဝိာအ္ၚ

One sesame seed cannot become the oil.

@ ဒံၚ်ဒိာဖိ ဒံၚ်နီၚ်လၚ်

The more the beating, the more hardening

@ နီၚ်လဲ လါနၚ် ထံာဆွံ

The pond is large-in-width but the water is shallow

@ နဲၚ်နဘိၚ်ဂိၚ် ယဲးမ္ၚ် လဂ္ၚ်

With the belief on your luck, don't step on the fire

@ နံၚ်ဒၚ် အာလၚ် ကဲာထၚ် လၚ်

More new days became the month

@ ပယံၚ်မၚ် ပရှိၚ်

Only if we agree, we united

@ ပနံဆိၚ် ပဘာဂၚ်

We laugh much and we will have to cry

@ ပနၞၚ်ထၞၚ် ပအၚ်ဘာဒၞၚ်

Only if we persist, we have to eat the curry

@ ဒံၣ့်ပိၣ် ဒံၣ့်ဆဲ့ၢ်

The bigger, the sourer

@ ဖိၢ်ဒံၣ့်အၢ် ဖါဒံၣ့်အဲၢ်

The more child the father have, the more love he have

@ ဖီၣ့်မ့ၤ ဖီၣ့်နၢ်

Out of the sight and hearing

@ ဖၥ်သၢ့ၢ်အ့ၤ ဖၥ်ဘွ့ၣ်အ့ၤ

Not sure black and white

@ ပဒဲၣ် စဲ့ၢ်ကစီ့ၢ် , ထွံၢ် လီၣ့်ကစီ့ၢ်

The hare run to one place, the dog pursue to one place

@ ပနဲ့ၣ်ပဖိၢ် ပမ့ၤဘျိၢ်

We believe in child and we are blind

@ ပဖွံၢ်အၢ် ကူၥ်ဘၢ်အၢ်

The more we sow, the more we reap

@ ပှဒူၣ်လၢထံၢ ပှဒံၢလၢထံၢ

The man, who is daring in water, have to die in the water

@ ပဘိ့ၣ်ဂ့ၣ်မၥ် ပဝၥ်ထီၢ

Only if we do good deeds, we are in high spirit

@ ဘီၢ် အ့ၢ်ဒဲၣ့်နၥ် ဘၢ်လၢချိၣ့်

The tiger is too daring and get trapped

@ ဘီၣ်ပိၢ် အခ့ၣ်လး လဲ
The big tiger's footprint is wide

@ ဘီၣ် ယၢ့ၥ်မၥ် ချိ ဖိ့ၢ်ဖျ့ၥ်
Only if the Tiger is kind, the Ox escape

@ မ့ၣ် အ့ၣ် ဖီးပဲၢ့ , ဘၣ်ထဲး ဖီးဝံၢ့
The fire eat away the dry reed, pinch the green reed

@ မံၢ့အ့ၣ် ဝံၢ့အ့ၣ်
Eating the ripe one and eating the green one

@ ယိထံၢ်မၥ် ဒၣ်ကျၢ်
Only will we look carefully, we will see clear

@ ပစူၣ် ဂဲၢ်မၥ် ပနိၥ် စိၣ်
Only if we shake the hand (put effort), our mouth is wet

@ ပဂ့ၣ်ဝ့ၣ် ပအီၢ်ဘၣ်နူ
We cry and we get the milk drink

@ ပဂ့ၣ်အ့ၣ်နၥ် ဘၣ်ထိးဒိၣ်
We cry too much and we get the beating

@ ပလ့ၢ်ဆၤဂီၢ် ပချူၥ်နူ ဆၤရှူၣ်
We go early and catch the shade

@ အ့ၣ်လမ့ဲဘၣ် ပလၢ်ဒုၢ် , ဖိၤပခဲၢ့အ့ၤ
Unless being our shadow, it don't follow us

@ ယၪထ့ၬ ဘၪလၧ့ ခၬၢ့
The cut fish hit the cutting board

@ ဝံ့ၬဖီး လီၧ့လဂ့ၧ , ဝၪဖီး လီၧ့လဂ့ၧ
Don't follow at the sound of wood cracking and bamboo cracking

@ ၥဒမဲၪၥ့ၪ , ဖီၧ့ ဆၬၡ့ၬ
Able to fear and escape from the danger

@ အလူ မူၬ , အဒံၪ ဆဲ့ၬ
The sound is enjoyable, but the egg is sour

@ အ့ၬ ဝံ့ၬၥၪ , ခိဒနၪ ဖျါလူ
Eat the fruit and listen the arrow sound

@ အ့ၬ မ့ၧဘွၧ , အီၧ ထံၢပံၪ
Eat the white rice and drink the clean water

@ အ့ၬနီၪ ချိ , ဝိၢနီၪ ချံးချိၢ့
Eating is done by the Ox, the sound is made by the Bell

@ ထံၧဖါတဒ ဆၬၢ့နၧ့
Slipped and then sat down

@ ထ့ၬကေစိ့ၬ , ဖ့ၬကေစိ့ၬ
Cut one place, hit another place

@ ဒံၧ့ပၥဒမဲၪ ဒံၧ့မၧတူၧ့
The more we fear, the more threatened we are

@ ဒၢန့ၢအဆၢ ဒၢ ခဲၣ့ခၢ့အ့ၤ

Only seeing the food, not seeing the foot-noose trap

@ ထီၣ့ခိၢ ဘံၢ့မး ဂံၢ့ခိၢဘံၢ့

Only if the rafter is secure, the roof is safe

@ ဒၢ ယၢအဝံၢ့ , ခွံရှိၤ ယၢအမံၢ့

See the fresh fish and throw away the cooked fish

@ မံၢယီၣဖျူ လအ့ၢဘၢ ယၢဆ့း

Foolish cat don't like the fried fish

@ ကထၢ့ထီဝံၢ့ ခးချံၤ ခၥၢ့ခၥၢ့

In time of climbing the tree, tighten the trouser (gird up the loin)

@ အ့ၢနမိထီၣ့ဖျဲၢ , လ့ၣ ဖၥၣ့ဝးအလံၣ

Want to arrive fast, go the old road

@ ဒံၣ့ထံၢယိၤ ဒံၣ့ဝွၢမုထီၢ

The deeper the water, the higher the lotus flower

@ ကဝုၢ့ထီ ကူၣ့မး , ချိၣ့ ဝံၢ့

Only in time of building the hut, cutting the wood

@ ပယိ အဖိၢ , ပဝ့ၢယၢ အမု

We look at the bud and we know the plant

@ စ့ၣ မုၤ လၥပှအၥၣ့ အစူၢဖၥၣ့ အ့ၤ

Money is not happy in the hand of the bad man

@ မ့ၭ မၤကဲ့ထ့ၪ ကြိၩ့
Sand became the island

@ ကြိၩ့ ဒဲ ဖီး ဒိၭနဲၩ့လိၤဝၭ လါခိၢ
Island and the reed depend on each other side

@ ပလၩဒုၩ ဖိၤဒၪ ပခဲၢ့
Our shadow follow our back

@ ချီမိနုၩ့ အဲၪ အဖိၪဘ့ၪအ့ၤ
The maiden cow don't love the child

@ ပဂူၭဆၢ ပဘ့ၪယၢလၩ့ပဝၭ
Our abdomen hurt and we know ourselves

@ မိဖါအလၩဒုၩ ချုံၪ့နဲၪ့ ဘံၪ့အလၩဒုၩ
The shade of the parent is colder than the shade of the tree

@ ဆၧဆၧၩ့အထီ ဒိၭထံၢ အ့ၪချုၭ
When there is rain, contain the water before it ends

@ ယၪလံၢအၪ ထံၢဆွံ
There are many fish and water is shallow

@ အ့ၪပယံၩဒံၭ မၢဆမံၭထံၢ ဝ့ၤလၩ့ဘံၭ
If we are still united, we can dry up the ocean water

@ ချဲၩ့လဘ့ၪဘၪ ကဲၪ့ထ့ၪ ဆၧကီၪ
Cannot speak properly, become criticized

@ ဖိၢအၥၣ ပိၤနဲ့ ဖါ လၤကဘံ့

The child is older than the father by one month

@ ခိၢနါ ဂ့ၤမၣ ထံၢခး ချံ့

Only be the leader good, the country is calm

@ ပဘုၣဘံ့ ဘုၣဘံ့ဒၢပၢၤ

We reap back what we sow

@ ခ့ၤလၤ့လိ့ၢ ကျူၣလၢ့နု့ , ဆၢချဲၤ့ဖျိး ကျူၣလၢ့နု့အ့ၬ

If the feet is fell down into hole, it can pull back,

if the words are too much, we cannot pull back

@ ပှဆၢဒဲၤဘၣ ပှမၤနု့ဒၢပၢၤ

Commit the sin oneself and take oneself

@ ဆၢမံၤ့ယၢ အ့ၢလအၢ့ဘၢ ပွံၢခွံၬဝ့ၢ လၢဖံၢ့ချၢ

Throwing the beef (that one cannot eat) into the ash

@ အံၤ့ထၢ့အဝွၢ ကိၣအကူၢ ဆီၢ့မိၢ့လၢနံထၢ့ လမွဲဘၢ

Don't think that every time yawning with teeth is smiling

@ အၢ့ပၬ ကိၢ့ဖၣ , ဒၢနု့ ဖၢၤ့ဝၣ

Find, guess and get the way

@ ခဲးယုၤ့ယဲ ကိၣအဘျုၤ့ လမွဲဘၢ ထီၢ့ဘၤ့ဘၤ့

Glittering rock is everytime not the yellow gold

@ ယိ အဖံၣ , ဝ့ၢယၢ အထံၣ

Look for the skin and know the root

@ ဆၚပရၚါ့ဂဲၜဖျု ဒိါန့ဆၚအလူ
The rumor is louder in the sound

@ ဘဲါ ခူၝ ကဲၚထၚ့ မၚ အဒိၝ
As if the lizard become the crocodile

@ ကဲၚ ဘဲါ ကျၝ ယူၜန့ မ့ၜခိလိၚ့
Become as if the crow flies away the rice piece
(instead of the meat)

@ ကြၞံၝ, လကြၞံၝ ယိထံါဝဲၜ
Pre-observe suitable or not

@ ကျိါ့ဘၜ့ (ကျိါ့ဝိၜ)ဒိၚ , အထံါအၚ
The bigger the tree (mauk-makaw), the more fluid

@ ကျု့ၚဘၜ့ ဖိါတၝ ဆၚဆၚၜ့ ဝဲၚ
Yellow bean is ripe and rainy season is ended
ဆူးရစ်ပွင့်လျှင် မိုးကုန်သည်

@ ခိၚရှိးအ့ၚ ကွၜ့ဆလံါ့
Able to avoid the incident, but become involved and afflicted
ဆောင်းပေါက်ကျဉ်း ထွက်နိုင်လျှက် အပေါက်ကျယ်တိုး

@ ခ့ၚခိၚဝၜ့လဲၜ့ လဘၚထဲၜ့
Roundabout whirling (to and fro) is not in place
ဟိုပတ်ဒီပတ် နေရာမကျ

@ ချုၣ့အၥၣ် ဘဲၢ ဂူအဝိၣ်

Coil like a snake

@ အ့ၢ်ပဝံၤချုံ့ လူၢ် ကဲၢ်ထၢ့်

Only if we twist the spindle reel, the thread is created

ဗိုင်းငင်မှ ချည်ဖြစ်လာသည်

@ ခ့ၢရှၣ အမ့ ဖျိၢ်

Were-tiger tail is visible

@ ကျဲၣ့မံၢနၣ် မံၢနု့နၣ်

(Too much) feign sleep cause (too much) sleeping

@ ထိၣ်မိပွါ မၣ်ခါ ပခ့ၢ်

The female hog break our leg

@ ဖိၢ်သၢ် ဒၢ် စ့ၣ်ရှး

The child see the silver coin

@ ပမိဒူၣ်အ့ၤ ပမိယူၣ်

We don't dare, we want to fly

@ အဲၣ့ဝဲၣ်မှုးဝံၢ နၢ့လုၤဘံၤ လဖျူ့ၣ်ဒံၣ် ဆၢ်ဖယံၣ်

The hermit, who practice evenwhile being covered by the grass, is not out of the blame

@ ဘၢ်ဆ့ၣ်ယဝၣ် မဖိၣ်ဖျါဒ့ၣ် (မၣ်ဆၢယဝၣ် မဖိၣ်ဖျါဘၢ်ဆ့ၣ်ထၤ)

His words hurt me like being hit by the arrow

သူ့ရဲ့စကားသည် မြှားစူးသလို

https://www.youtube.com/watch?v=zzXty8EE2q0

@ မီးသၢ မၔဖိး မီးပၢ

The pestle of a rice mortar breaks the mortar

ဆုံမောင်းရဲ့ အသီးက မောင်းခွက်ကို ထိုးဖေါက်သည်

https://www.youtube.com/watch?v=Gib7j76gvus

@ ဝၢကဲၣ် ထီးအလူၤနီၢ် ကဲၢထၣ် ဖျါၣ်ၢအှၤ

Every bamboo strip cannot become the arrow

ဝါးခြမ်းတိုင်း မြှားမဖြစ်နိုင်။

https://www.youtube.com/watch?v=L2vfpspBy9Q

~~~~~~~~ ~~~~~~~~ ~~~~~
~~~~~~~~

Excerpts from ဖံၤဖှူၤဆၢချဲၣ့ဒီၣ့ လံၤ/ဆၢး ခမံတံၤ
ဂြူဆၢဝံ(၆) ခးကၠိ့ၤပၠိၤ–ကၠိၣ့ကိၣ့ (2011)

1 @ ပဒဲၣလဒုၣ ရှိၤလပိၤ့
ပှၤလၢလမၣထံၣမၣဒိၣ်ဘၢ ပှၤဂူၤဂၣဒဲ အီၢဒၢအဆၢ လဂၣဟးနီၢ ဘၢဆၢချဲၣ့ဒီၣ့လၣ့ဝ့ၤ ဘဲၤ နီၢဒိၣ်လီၤ.

2 @ မ့ၢအ့ၢ ဖီးအပဲၤ့ ဘၢထဲး ဖီးအဝံၤ့
ထီးမဲ့မ့ၢအ့ၢဖီး အပဲၤ့နီၢ, ဖီးအဝံၤ့လၢအကဲၢထ့ၢပုၤလၢဖီးအပဲၤ့လဖၢ အ့ၢအ့ၢထဲးဝ့ၤဒၢ လီၤ. ဘဲၤနီၢအဝိၣ် ပှၤလၢအအီၢပုၤဆိၤ့ဂိ ဘူၣ်ထံၣဒဲ ပှၤလဖၢအ့ၢဘၢခိဘၢဂိၣနီၢ ဘၢထဲး ပုၤဝ့ၤဘ့ၢအကၠိၣ့, ဘၢဆၢချဲၣ့ဒီၣ့လၣ့ဝ့ၤ ဘဲၤနီၢဒိၣ်လီၤ.

3 @ ထံၣ့ထိၣ့ထီၤ ဂူထီၤ
ထံၣ့ထိၣ့မဲ့အထီၤယူၣ် လါနၤ့ဂ့ၣ ဂူနီၢ ထီၤနဲၢ့ ထံၣ့ထိၣ့လီၤ. လၢဆၢဖံၣ်ထံၣဖံၣ်ဝိၣ်အဖၢၣ့ ပှၤလၢအဆ့ၢလၣ့အဝၣ် လနၢၣ့ဘၢ နံၤခီၤလူၤနီၢ ဘၢဆၢချဲၣ့ဒီၣ့လၣ့ဝ့ၤ ဘဲၤနီၢဒိၣ်လီၤ.

4 @ မုလဘီၣ့ ဝၢလဖျိၢ့
ဝံၢ့လထံၣ် လၢအဝၢအီၢလၢ အယၣနီၢ, အမုလခီၤမဲ့လထံၣ်ဟးဒဲ ဝံၢ့မုနီၢဆ့ မဲ့အကဲၢထၢ့ ဝ့ၤ လၢဝံၢ့ဝၢအချံၤ လဖျိၢ့ဟးနီၢလီၤ. ဘဲၤနီၢအဝိၣ် ပှၤဖျိၣ့လဆၢံၣ လၢအအီၢလၣ့ဖၣ် ဖျိၣ့ရှိ, ဖျိၣ့ရှၣ့မဲ့ဂ့ၣ, ဖျိၣ့မုထၢ့ခိၢလီၣ့ခိၢဒဲ ဖျိၣ့မုနုၤဆၢလၣ့ဒၣလဖၢမဲ့ဂ့ၣ, မဲ့ဝ့ၤဒၢ ပှၤဖျိၣ့ လဆၢံၣဟးအကၠိၣ့ ဘၢဆၢချဲၣ့ဒီၣ့လၣ့ဝ့ၤဒၢ ဘဲၤနီၢလီၤ.

5 @ ဝံၤလယူ မၢၤ့လလၣ
ပှၤလၢအအီၢမၢၤ့အီၢဂဲၣအခၤ လဘၢခိးဘၢတၣဘၢ လၢထံၤဖိၢခးဆါ အနဲၣ့အပီၣ့ နးမံၣ့ နီၢ ဘၢဆၢချဲၣ့ဒီၣ့လၣ့ဝ့ၤ ဘဲၤနီၢဒိၣ်လီၤ.

6 @ ကျၣ် အဲၢလၣ့ဒၢ အဒံၢ
ကျၣ်နီၢ လီၣ့အ့ၢ ထိၢအဂူၤဂၣ အဒံၢအဖိၢလီၤ. အ့ၢမဲ့အနၤ့ဆါဒၢဝ့ၤ အဒံၢအဖိၢနီၢ, ထိၢ အဂူၤဂၣလဖၢ ဂဲၤမၣဘူၣ်ဒၢလ့ၤ ဘၢအဝၣ်အ့ၤ. ဘဲၤနီၢအဝိၣ် ပှၤလၢအဒီၣ့ဘၢပီၣ့အဝၣ် လဝ့ၢဘၢ အဲၢလၣ့ဒၢနု့အဝၣ်နီၢ ဘၢဆၢချဲၣ့ဒီၣ့လၣ့ဝ့ၤ ဘဲၤနီၢဒိၣ်လီၤ.

7 @ တီၩတိ ကိၥလၩ့ အမံၩ့
တီၩတိ ပွံၩ့အခၢနီၪ ကိၥလၩ့ထဲၩ့ဒၪ အမံၩ့လီၫ. ဘဲၢနီၪအဝိၥ ပှလၬအဒၪလၩ့အဝၥ, အီၪ
ကၠ့ၪဒိၪအဝၥ လၬဂူၢဂၩအဖၢ့ခိၪနီၪ ဘၪဆၬချဲၩ့ဒီၩ့လၩ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၪလီၫ.

8 @ ချံၥ ခွၥလၩ့ထဲၩ့ အဝံၢလၭ
ချံၥနီၪ ခွၥလၩ့ထဲၩ့ဒၪ အဝံၢလၭလီၫ. ဘဲၢနီၪအဝိၥ ပှလၬအအၪ့ပၭဒၪ အခိးဒၪဝ့ၢဒဲ ဂူၢ
ဂၩအဂး လဝၥအုၥဘၪဝ့ၢ နးမံၩ့နီၪ ဘၪဆၬချဲၩ့ဒီၩ့လၩ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၪလီၫ.

9 @ ရှါဝံၪ့ရှါဝၪ
ဝံၪ့ဝံၪဝၪဝံၪ ထီးမွဲအရှါလံၪနီၪ ပဝိၩ့လၬ ဆၬဘုၪ့ဆၬဒီၩ့ အဂးဘ့ၪလၬၩ့အ့ၭ. လၬအဝၥရှါ
လံၪအကိၩ့ အိၪလၩ့ကျၪလၩ့ဝ့ၢဒၪလီၫ. ဘဲၢနီၪအဝိၥ ပှဝၥရှါ လနၩ့နၩ့ လၬလခိၥနၪဘၪ
ဒိၩ့မုတဝၢ့ ဒဲ ပှအဆံၩဝံၪလၬခဲၢ့အဂး နးမံၩ့နီၪ ဘၪဆၬချဲၩ့ဒီၩ့လၩ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၪလီၫ.

10 @ ပဂၪ့ဘ့ၪ ပအီၩဘၪနူ
ဖိၪဝၪဆံၥလဂၩ လၬအဂၪ့ဘ့ၪနီၪ မိလဂၩယၢ့ဝၥအကိၩ့ ဒုၥအီၩနူဝ့ၢဒၪလီၫ. ဘဲၢနီၪအဝိၥ
ပှလၬအဒိၥနဲၩ့အဝၥဘ့ၪ, မၩလၩ့အဲၪအဝၥဘ့ၪ, လူဘ့ၪချဲၩ့ဘ့ၪလဖၪနီၪ ယံၢယါနူ့ဘၪ အခိးအ
တၩအကိၩ့ ဘၪဆၬချဲၩ့ဒီၩ့လၩ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၪဝိၥလီၫ.

11 @ ထိၥမိပွ့ မၩခါ ပၢ့
ထိၥမိအပွ့နီၪ ယံၢယါလိၭဆၬဆီၪ့ဒဲ ကျူၥလ့ၭနူ့ ပှရှၩ အဂဲးဆီၪ့အကိၩ့ ဘၪလဘျၩ့ဘျၩ့
ထီးဒၪလ့ၭ မၩခါပၢ့နီၪလီၫ. ဘဲၢနီၪအဝိၥ ပှလၬဆၬကိၪ့ဘၪကိၪ့ဘ့ၪ လလၬၢ့လပွၩ့
ပှလၬ(အပွၩ့)လအီၪဘၪနီၪ မၩခိမၩဂိၩ ပှလၬအ(အပွၩ့)အီၪနီၪ ဘ့ၪဝ့ၢဒၪအကိၩ့ ဘၪဆၬ
ချဲၩ့ဒီၩ့လၩ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၪဝိၥလီၫ.

12 @ ထိၥထီၩ့ မံၢနူ့ ဆၢ့ မံၢနူ့
ဆၢ့နီၪ အၪ့ယိၪခဲၢ့ကံၥ လၬထိၥထီၩ့ကအၪ့အကိၩ့ မံၢဝ့ၢဒၪ ဘုၪ့အ့ၭ. လါနၢ့ဂ့ၩ ထိၥထီၩ့
လၬအမွဲအဝ့ၢ အဒုၪအဒၩလဒုၩ မံၢမၢဝ့ၢနီၪမၭ အဝ့ၢဆ့မံၢထဲၩ့ဝ့ၢဒၪနူ့ဝ့ၢလီၫ. ဘဲၢနီၪ
အဝိၥ ပှနံၢခီၢလၬအဝၥလမုၭဘၪလိၭဝၥနီၪ ထီးမွဲအဝၥမုၭထဲၩ့လိၭဝၥလါခီၢနီၪ ဘၪဆၬ
ချဲၩ့ဒီၩ့လၩ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၪဝိၥလီၫ.

13 @ ခူၭ ထ့ၫဘၢမၢ ဝံ့ၫ

ဆၩလၩခူၭနီၢ ထ့ၫယံၢယါဝံ့ၫလီၬ့ဒဲ ဝံ့ၫအိၬလၩအအီၢယံၢယါဝ့ၢနီၢ ထ့ၫစဲ့ၫလၬ့ဒဲနုလေၬ့စဲ့ၫ
ထ့ၫလါနၢ့ ကကူၢကူၢ ကဘျုၬ့ဘျုၬ့ ဝံ့ၫလၩအထ့ၫယံၢယါဝ့ၢနီၢ ထ့ၫစဲ့ၫလဘၢလၩၬ့ဘၢ
လီၢ. ဘဲၢနီၢအဝိၭ ထီးမွဲပဖံၭထံၬဖံၭဝိၭ ပှလဂၬဂၬအ့ၢဘၢမၢနီၢ ဘၢဆၩချဲၬ့ဒီၬ့လၬ့ဝ့ၢ
ဘဲၢနီၢဝိၭလီၢ.

14 @ ပကွၬ့ဆီ့ၫ ပဂ့ၫ

ဖိၢဒံၬဖိၢဝၢ လၩအကွၬ့ဆီ့ၫလဖၢနီၢ ယံၢယါဘၢထံၭဘၢနဲ့ၫဒဲ ဘၢဂ့ၫဝ့ၢအကိုၬ့ မိဖါဝံၢလ
ဖၢ အ့ၫဝီ့ၫဝ့ၢဒၢလၩ ဆၩချဲၬ့ ဘဲၢနီၢအဝိၭလီၢ.

15 @ ဆၩဆၩၬ့ မၬပွံၢထ့ၫ ယၢထးဖိၢအဝၭ

ဆၩလၩယၢဖးဖိၢနီၢ ဒၢဘၢဆၩဆၩၬ့လၬ့ပွံၢတၭ, အဝၭပွံၢဝ့ၢဒၢလီၢ. မွဲလါနၢ့ဂ့ၬ မွဲဒၢ
ဆၩဆၩၬ့ကကူၢကဆါဖိၢအကိုၬ့, အဆၩဝၭပွံၢနီၢ ကဲၢထ့ၫ ဆၩဝၭအုၭ လခီၢလီၢ. ဘဲၢနီၢ
အဝိၭ ဆၩချဲၬ့မုနေါလၩအဒုၭဝၭပွံၢဆၩ လဆိလလးနီၢ ဘၢဆၩချဲၬ့ဒီၬ့လၬ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၢလီၢ.

16 @ ထွံၢလ့ၬဘၢ ထိၭအလး

ထွံၢလၩအလ့ၬဘၢဝ့ၢ လၩထိၭထွံထဆၩအလးနီၢ ဘၢဆၩဆီၢ့မီ့ၫဘၢမၢဝ့ၢဒၢလီၢ. ဘဲၢ
နီၢအဝိၭ ပှလၩအလ့ၬမၢ, ချဲၬ့မၢဆၩ လၩပှမၬမၢဆၩအလးနီၢ ဘၢဆၩချဲၬ့ဒီၬ့လၬ့ဝ့ၢ
ဘဲၢနီၢဝိၭလီၢ.

17 @ ထွံၢဒဲမံၢယီၬ

ထွံၢဒဲမံၢယီၬနီၢ အိၭလိဝေၭအ့ေ. အ့ၢဒၢခီၬ့လိဝေၭ ကကူၢလါလါနီၢ အဲ့ၫလိဝေၭလိေ ဘဲၢ
နီၢအဝိၭ ပှလၩဒၢလိဝေၭလအိၭဘၢ ဘၢထံၭဘၢနဲ့ၫလိဝေၭဆီ့ၫနီၢ ဘၢဆၩချဲၬ့ဒီၬ့လၬ့ဝ့ၢ
ဘဲၢနီၢလီၢ.

18 @ ဘဲၢ ကျုၭ ဒၢ မ့ၢခူၢ အဝိၭ

ဆၩစံၭဝ့ၢဒၢ ဆၩလၩကျုၭနီၢ ဒၢဘၢမ့ၢခူၢ ဘု့ၫအ့ေလီၢ. ဘဲၢနီၢအဝိၭ ပှလၩအမ့ေလဲၬဝၭ
ဂဲၢ့ဝ့ၢ ဒဲဒၢဘၢဝ့ၢ လဘု့ၫဘၢနီၢ ဘၢဆၩချဲၬ့ဒီၬ့လၬ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၢလီၢ.

19 @ ဘၢ၁sမဲၢ အနါ , ဘၢ၁sမဲၢ အနၤဇ့
ပှလဂၢလၤပဘၢ၁sမဲၢအနၢ့ဆါလဂၢ လကsဘၢ အဝ့ၢဒၢ အထံၢအ၀ိs လဖၢဆ့ ပ
ဘၢ၁sမဲၢနီၢ ဘၢဆၤချဲ့ၢဒီ့ၢလ့ၢဝ့ၢ ဘဲၢနီၢ၀ိsလီၢ.

20 @ ယစံsလ့ၢယ၁s လၤကိ့ၢ၁ၢယူsနီၢ ချဲၢဂဲၢဆီးယၤၢဒံs
ကိ့ၢ၁ၢနီၢ မွဲဆၤအဖျိ့ၢအကို့ၢ ချံးလ့ၢအ၁sယီၢ၀့ၢ နsမၬလီၢ. မွဲလါနၢ့ဂ့ၢ ထီးမွဲအဘၢ
ခီ့ၢလၤချဲၢနီၢ မွဲလၤအဘၢထၬလၤချဲၢအခိၢဒၤ့ၢအကို့ၢ ချံးလ့ၢအ၁s၁့ၢ နးစိ့ၢအ့ၬ. ဘဲၢ
နီၢအ၀ိs ပှလၤအဒၢလ့ၢအ၁s, စီၢပိၢလ့ၢအ၁sနီၢ ဘၢခီ့ၢယံၢယါ ပှလၤအဘၤ့ၢနဲ့ၢအဝ့ၢ
အကို့ၢ ဘၢဆၤချဲ့ၢဒီ့ၢလ့ၢဝ့ၢ ဘဲၢနီၢ၀ိsလီၢ.

21 @ ထံၢလ့ၢ၁့ၢ ယၢလ့ၢ၁့ၢ
ယၢနီၢ လၤထံၢယွၢလ့ၢ၁့ၢဝ့ၢအလးနီၢ အဝ့ၢ၀ံၢလ့ၢဝ့ၢဒၢ၁့ၢဆ့လီၢ. ဘဲၢပစံsဆၤအ၀ိs
လၤယၢအဂးနီၢ ထံၢအ့ၢရှၢ လါနၢ့ဂ့ၢ မၤၢ့ဝ့ၢဒၢ၁့ၢအဆၤလီၢ.
ဘဲၢနီၢအ၀ိs ပှလဂၢဘၢလဂၢအဂးနီၢ ဘဲၢအဆၤအဲၢဒိsဆိၢ့နု့အ၀ိs, အ့ၢလထိးလၢ့ထၤ့
ဘsဘၢ လါနၢ့ဂ့ၢ ဘဲၢအအီၢဒဲလၤအဂးအ၀ိs မၤၢ့ဝ့ၢ၁့ၢအကို့ၢ ဘၢဆၤချဲ့ၢဒီ့ၢလ့ၢဝ့ၢ
ဘဲၢနီၢ၀ိsလီၢ.

22 @ ပ ဒဲၢလ့ၢ ဖံs ဆံၢ့လၢ့ဒိs ပမ့ၬ
ဖံsအဖျ့s ပအ့ၢဒဲၢလ့ၢနီၢ ဆံၢ့လၢ့ဒိsထဲ့ၢ ပမ့ၬလီၢ. ဘဲၢနီၢအ၀ိs ဘူsထံးအဆၤအၤ့ၢ
ဆၤ၁ၢ့ အ့ၢပဒုsဖျိၢနီၢ ဘၢမဲပမ့ၬ၁့ၢအကို့ၢ ဘၢဆၤချဲ့ၢဒီ့ၢလ့ၢဝ့ၢ ဘဲၢနီၢ၀ိsလီၢ.

23 @ ဒဲၢခီၢဒဲၢ
ပှလဆံၢၢပးမွဲဂ့ၢ, ပှအဆၤကိ့ၢဆၤကဲ့ၢလမံ့ၢပးမွဲဂ့ၢနီၢ ဘၢဆၤချဲ့ၢဒီ့ၢလ့ၢဝ့ၢ ဘဲၢနီၢ၀ိs
လီၢ.

24 @ စူၢလၤအစိၢနီၢ ထီးပဲၢ့ထၬဘၢလဂ့ၢ
ပှလၤအကဲၢထၤ့ဝဲၢယူs ပထံၢပ၀ိsလဖၢနီၢ ထီးပမၢလ့ၢဖsပ၁sဒဲ ဆၤအဲၢဆၤကွံၢ
လ့ၢရှၢလဂ့ၢ, ဘဲၢ၀ိsကအီၢဒဲ ဆၤဖံsထံၢဖံs၀ိs လထံၢပး အဂးနီၢ ဘၢဆၤချဲ့ၢဒီ့ၢလ့ၢ
ဝ့ၢ ဘဲၢနီၢ၀ိsလီၢ.

25 @ ကျိၩအိၫ ဖိးအိၫ
ကျိၩအှ့ၫအိၫနီၫ ဖိးအိၫဝ့ၤဒၫလီၤ. ဘဲၤပစံၬဆၧအဝိၬ ကျိၩဒဲဖိးနီၫ ဒိၬနဲၩလိၤအောၬလါခိၤ လီၤ. ဘဲၤနီၫအဝိၬ, ပှရှၭနီၫ လၧအလးဒဲအလးဒၫဝ့ၤနီၫ ဘၫဒိၬနဲၩလိၤဝၬအကိၩ ဘၫဆၧ ချဲၩဒိၩလၭ့ဝ့ၤ ဘဲၤနီၫဝိၬလီၤ.

26 @ အှ့ၫမၧၢ့ မံၤယီၭ ခိၬ ယၫကၫ
အှ့ၫပအှ့ၫမၧၢ့ မံၤယီၭ ခိၬယၫကၫနီၫ ကအှ့ၫခွံၤယၫကၫနီၫ တရျါလှ့ၤလီၤ. ဘဲၤနီၫအဝိၬ အှ့ၫပအှ့ၫမၧၢ့ဘၫမၫဒဲနဲၭဘၫ ပှရှၭလဂၭ လၧပဆၧဖံၬဆၧမၭ လၧအလူဒိၫပွ့ၭဒိၫနီၫ ကမၭ လၭ့မါဒဲ ကမၭဆိၢ့ခွံၤ ပ ဆၧလူဒိၫပွ့ၭဒိၫဝံၫလဖၫအကိၩ ဘၫဆၧချဲၩဒိၩလၭ့ဝ့ၤ ဘဲၤနီၫဝိၬ လီၤ.

27 @ ပနဲၭပပီး ပမှ့ၤဘျီၫလခိၤ, ပနဲၭပဖိၫ ပမှ့ၤဘျီၫနံၤခိၤ
ပပီးနီၫ အှ့ၫကိၫ့အၧၩပၧၭဒဲ စဲၫ့ထၫ့နှ့ ပကျိၫပစ့ၭနီၫ ကလူၤဒၫ ဖိၬဖၢ့ လီၤ. အှ့ၫမွဲ ပဖိၫ လတီၭလလီၩဘၫလၧပၧၭ ဒဲပဂံၫ့ပဃၢ့အဖၢ့ခိၫနီၫ ကလူၤထူၬဆံၢ့ဘၩအကိၩ ဘၫဆၧချဲၩ ဒိၩလၭ့ဝ့ၤဒၫ ဘဲၤနီၫဝိၬလီၤ.

~~~~~~~~ ~~~~~~~~ ~~~~~

ဆၧယံၭဆၧရှိၩ အဂဲး

1 @ စူၫလခိၤ ပဒဲၭလဝီၤ
ပစူၫလခိၤနီၫ ပဒဲၭဝီၤအှ့ၤ. အှ့ၫပဒဲၭပစူၫနံၤခိၤမၤ အလူကဝီၤလီၤ. ဘဲၤနီၫအဝိၬ ဆၧဖံၬ ဆၧမၭ လၧပကြၫံၬမၭ လၧပထံၭဝိၬနီၫ ပမၭလဂၭဃးဂိၩ လၥ့ၫဘၫလီၤ. လၧဆၧနီၫအ ကိၩ ဘၫဆၧချဲၩဒိၩလၭ့ဝ့ၤ ဘဲၤနီၫဝိၬလီၤ.

2 @ ထွံၫလၧအဂီ ရှၭလၧအဝိၬ
ထွံၫအှ့ၫအိၫလၧအဂီမၤ မၭနၧၩဆၧၢ့ အဒုၫအဒၭ နှ့ဝ့ၤလီၤ. ပှရှၭဆ့ အှ့ၫအိၫလၧအထံၭ အဝိၬမၤ ဆၧဒူၭဆၧယ့ၫ ကအိၫဝ့ၤဒၫလီၤ. လၧဆၧနီၫအကိၩ ဘၫဆၧချဲၩဒိၩလၭ့ဝ့ၤဒၫ လီၤ.
~~~~~~~~

3 @ ယၢကိၢလၢ်ယၢကိၢ, ယၢဆၢလၢ်ယၢဆၢ

ယၢကိၢနီၢ မၣဒၢအဝိၣ် လၢ်ယၢကိၢတၣ်, ယၢဆၢနီၢ မၣဒၢအဝိၣ်လၢ်ယၢဆၢလီၤ. ဘဲၢပ
စံၣ်ဆၢ်အဝိၣ် ယၢကိၢဒဲယၢဆၢနီၢ လဲၣမွံၣပုၤအှာၣ်အှ့ၤ. လၢ်ဆၢ်နီၢအကို့ၣ ပှရှၣဝံၢလဖၢ
ဖံၣ်ထံၣဖံၣ်ဝိၣ်လိၤအှာၣ်ဒၢလၢ် အှာၣ်လၣ့ဗိၣ်ဒၢဝ့ၢလဖၢလီၤ. ဘၣ်လလၣ့ဗိၣ်ဘၢလိၤဘၣ်
ပှရှၣဝံၢလဖၢ ဆၢ်ဖံၣ်ထံၣဖံၣ်ဝိၣ် ထံးထံး လန့ဘၢနီၢ ဘၢဆၢ်ချဲၣ့ဒီၣ့လၣ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၢဝိၣ်
လီၤ.

4 @ အှ့ၢပယံၣနီၢ ပကရှိၣ့

ဆၢ်ယံၣအှ့ၢအီၢနီၢ ဆၢ်ရှူၢဆၢ်ရှိၣ့ လၢ်အမွဲဆၢ်အခိးအတၣနီၢ ကဖိၤထၢ့အခဲ့အကို့ၣ
ဘၢဆၢ်ချဲၣ့ဒီၣ့လၣ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၢဝိၣ်လီၤ.

5 @ ဝၢလဘီၣ့ လဂၤထံၢ

ထံၢချိၤလဲအကို့ၣ ဝၢလဘီၣ့ဗးနီၢ ဂၤထံၢချိၤနီၢအှ့ၤ. ဘဲၢနီၢအဝိၣ် ဆၢ်ဖံၣ်ဆၢ်မၣ လၢ်အ
လီၢဂဲးဘၣ်အၢအၢနီၢ အှ့ၢပမၣဒၢလဂၣဗးနီၢ ဂီၣ့ဘ့ၢကဲၢဘ့ၢ လန့ဘၢအကို့ၣ ဘၢဆၢ်ချဲၣ့
ဒီၣ့လၣ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၢဝိၣ်လီၤ.

6 @ ယၢလံၢအၢ အဖၢ်ၣ့လယိၤ

ယၢလံၢနီၢအဝိၣ် အၢလါနၢ့ဂ့ၣ မွဲလၢ်အနၣ်လိၤဘၣ် တွၣ်လိၤဘၣ်အကို့ၣ အဖၢ်ၣ့လယိၤဘၢ
လီၤ. ဘဲၢနီၢအဝိၣ် ပှရှၣအဆၢ်ဝံဆၢ်နၤ အှ့ၢအၢလါနၢ့ဂ့ၣ အှ့ၢနၣ်လိၤဘၣ်, တွၣ်လိၤဘၣ်နီၢ
ဆၢ်မၣဂီၣ့လဘ့ၢဘၢအကို့ၣ ဘၢဆၢ်ချဲၣ့ဒီၣ့လၣ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၢဝိၣ်လီၤ.

7 @ ဘၣ်နံၢဖျိၢ့ အှ့ၢမိၢ့ဗိၣ့ မၢဆမံၣ်ထံၢ ပဝ့ၤဝံၣ်

လၢ်ဆၢ်ဖံၣ်ဆၢ်မၣ အကၢအဂဲၣအဖၢ်ၣ့ဒၢလ့ၤ, ဘၣ်အှ့ၢလၣ့ဗိၣ်လိၤဘၣ်နီၢ ကဲၢထၢ့ဝ့ၢဒၢဘ့ၢအ
ကို့ၣ ဘၢဆၢ်ချဲၣ့ဒီၣ့လၣ့ဝ့ၢဒၢ ဘဲၢနီၢလီၤ.

8 @ မိထံၣ်ဖါထံၣ် ဒၢန့ ချံၣ် အၢ့နၣ့အၢ့ ဂၣဆံၣ်ဂၣဆံၣ်

လၢ်ပှဖျိၣ့ဆၢံၣဝံၢလဖၢအကျၣ ဖျိၣ့မိထံၣ်ဒဲဖျိၣ့ဖါထံၣ်နီၢ အဂဲးဆီၢ့ဒဲအအၢထုၤလီၤ. ဆၢံၣ
ဒီၢ့နံၢဒီၢ့ယီၣ ဘဲၢဝိၣ်ကအီၢဒဲ ဘၣ်လဖျိၢ့ဗး မၣဆၢ်ၣ့လိၤဘၣ် အဲၢလိၤကွံၣလိၤအှာၣ် ထီးဘွံၢ
လလၣ့ဖၣ်ဘၢအဂး ဖံၢဖှူဝံၢ ချဲၣ့ဒီၣ့ဒဲဒုၣ်ဘ့ၢယၢ ဘဲၢရှါဒီၣ့ဖိၢလယွ့လီၤ. မွဲဆၢ်ချဲၣ့ဒီၣ့အ
ဂ့ၣထုၤ လၢ်ပှဖျိၣ့နံၢဒီၢ့အဂးလီၤ.

တခ့ၢ်ဖဝၢ်အဂ်ဲး

1 @ ဝံ့ၣ်ဖိးလိၣ့ ဝၣ်ဖိးလိၣ့
ဝံ့ၣ်ဝၣ်ဝံၣ် မ့ၣ်အ့ၣ်အ့ၣ်နီၣ် ဖိးဝ့ၤဒၣ်လီၤ. ဝံ့ၣ်ဝၣ်လၢမ့ၣ်အ့ၣ်တၢ် ဖိးယံၣယါနီၣ် ပလ့ၣလိၣ့ယိအ လးလအိၣ်ဘၣ် လါနၤ့ဂ့ၣ ပှလနၣ့နၣ့ လ့ၣလိၣ့ယိဝ့ၤဒၣ်လီၤ.
ဘဲၤနီၣ်အဝိၢ် ဆၢလၢလဘၣ်ခိးဘၣ်တၣပၢၣလဝ့ၣ်ဘၣ်နးမံၣ့တၢ် ပှရှၣလၢအဖံၢ်အမၣ ဒဲလ့ၣ ဝ့ၤထဲၣ့ဝ့ၤနီၣ် ဘၣ်ဆၢချဲၣ့ဒိၣ့လၣ့ဝ့ၤဘဲၤနီၣ်ဝိၢ်လီၤ.

2 @ ပလၣဒုၣ ကဖိၤပခဲၤ့
ဆၢလၢပှရှၣအလၣဒုၣနီၣ် ဖိၤဒၣ်ပှရှၣအခဲၤ့လီၤ. ဘဲၤပလၣဒုၣဖိၤပခဲၤ့အဝိၢ် ဆၢဖံၢ်ဆၢမၣ လမံၣ့ဘၣ်လမံၣ့လၢပမၣနီၣ် ဂ့ၣမွဲဂ့ၣ အၢၣ့မွဲဂ့ၣ ကနံၣနီၣ် ကအိၣ်ဖျိၣ်ထၣ့ဝ့ၤဒၣ်လီၤ.

3 @ ဆၢအတီၣ ကဒၣ်လၣ့
ပှဖျိၣ့အဆၢနဲၣအိၣ်ဝ့ၤဒၣ်လမံၣ့နီၣ် ပှလဂၣဂၣလၢအကိၣ့အၢၣ့ကိၣ့ဝၤ့, စံၢ်အၢၣ့စံၢ်ဝၤ့အဝ့ၤဝံၣ် နီၣ် လမၣဆၢၤ့ချဲၣ့ဆၢၤ့ထဲၣ့ဘၣ်ဝ့ၤ နးမံၣ့တၢ်, ပှလၢအကိၣ့အၢၣ့အဝ့ၤဝံၣ်ဘဲၤနီၣ်ဝိၢ်လဂၣ ဂၣနီၣ် ဆၢအတီၣကဒၣ်လၣ့ဝ့ၤနီၣ်လီၤ. (ဘဲၤပစံၢ်ဆၢအဝိၢ် ကဲ့ၢ်ကစ့ၣရၤ့ဒၣ် အဝ့ၤဝံၣ်နီၣ် လီၤ.) မွဲပှဖျိၣ့အဝၢ်လၢဆၢထိးဆၢဝၢ်ဒဲ မိအိၣ်ဒၣ်ချံၤ့ချံၤ့လီၤ.

4 @ ကထၤထံ ဖိၤ အဖံၤရှါ အခဲၤ့
ကထၤထံ လၢပှလခုၣ့ဘၣ်အိၣ်ထးဝ့ၤနီၣ် ပှကိၢ်ဝ့ၤဒၣ်လၢအဖံၤရှါနီၣ်လီၤ. ကထၤထံ လၢ ထံလၣ့ထဲၣ့အဝၤ့နီၣ် ဖိၤထဲၣ့ကထၤထံအလံၣ(ဖံၤရှါ)အကို့ၣ့နီၣ်အကို့ၣ့ ဘၣ်ဆၢချဲၣ့ဒိၣ့လၣ့ဝ့ၤ ဒၣ်ဘဲၤနီၣ်ဝိၢ်လီၤ. ဘဲၤနီၣ်အဝိၢ် ဖိၣ်လံၣလဖၣ် အတခ့ၢ်ဖဝၢ်နီၣ် အၣ်ဒၣ်အဆၢဖိၤထၣ့ထဲၣ့ မိ ဖါဖံၤဖူၤလဖၣ် အတခ့ၢ်ဖဝၢ်နီၣ်လီၤ.

5 @ ဝံ့ၣ်ကဲ့ၣ်ဝၣ်ကဲ့ၣ် ပဒၣ်, ပှရှၣကဲ့ၣ် ပလဒၣ်
ဝံ့ၣ်မွဲဂ့ၣ ဝၣ်မွဲဂ့ၣ အ့ၣ်ကဲ့ၣ်နီၣ် ပယိလၢပမ့ၤတၢ် ပဒၣ်ဘၣ်လီၤ. အ့ၣ်မွဲပှရှၣလၢအဝုၣ့ကဲ့ၣ်ဝၢ် ကဲ့ၣ်နီၣ် ပဒၣ်လၣ့အဝၢ်ဖၢၣ့လဝ့ၣ်ဘၣ်အကို့ၣ့ ပလဝ့ၣ်ယၤဘၣ်လီၤ. အဂ်ဲးဘဲၤယီၣ ဝံ့ၣ်ဝၣ်အ ဆၢကဲ့ၣ်နီၣ် အိၣ်ဖျိၣ်လၢခိၤ့တၢ်, အ့ၣ်မွဲ ပှရှၣအဆၢကဲ့ၣ်နီၣ် လအိၣ်ဖျိၣ့ဘၣ်ဝ့ၤဒၣ် ဘဲၤဝံ့ၣ်ဝံၣ် ဝၣ်ဝံၣ်အဝိၢ်နီၣ်လီၤ.

6 @ ဆၢ့တရုၢ အၪ့ဘၪလိေဝၤ အအ့ၪပါ

ဆၫစံၤဝ့ၢဒၪ ဆၢ့တရုၢနီၪ အၪ့ထုၪ့အၪ့လိေဝၤအအ့ၪအကိၣ့, အဆိၪ့အဒံၤတရုၢလၣ့အဝၤ ထီးအလူေလီၢ. ဘဲၢနီၪအဝိၤ, ပှလၫအအီၪပုေဆိၢ့ဂိလစိၪ့ပးဝံၪလဖၪ ဃံၣဃါအဝၤ လၣ့ ဂေလိေဝၤအကိၣ့ ဘၪဆၫချဲၣ့ဒိၣ့လၣ့ဝ့ၢဘဲၢနီၪဝိၤလီၢ.

7 @ ဒ့ၪနၪ့ထံၤ ထၪ့ဘၪ ဆၫမံၣ့(ချိ)အ့ၪပိၣ့

ဒ့ၪနၪ့ထံၤနီၪ မွဲဆၫအဆံၤထုေလၫဒ့ၪထီးလူေအကျၣလီၢ. မွဲလါနၢ့ဂ့ၣ ထီးမွဲထၪ့ဘၪဝ့ၢလၫ ဆၫမံၣ့ (ချိ) အ့ၪပိၣ့ခိၪနီၪ ဆိၢ့မီၪ့လၣ့အဝၤလၫအဒိၪနဲၪ့ဒံၤ ဒ့ၪအဂူၢဂၣလဖၪ အကိၣ့ အီၪ့ကွ့ၪဖိၢလိၢအဝၤလီၢ.

ဘဲၢနီၪအဝိၤ ပှလၫအဘၢ့လမွဲဘၪဆၫနးမံၣ့နီၪ ထီးမွဲအအၪ့ဘၪအီၣဘၪ လဆံၤလခ့ၤမွဲဂ့ၣ, ထီးမွဲအန့ဘၪ အလၣအဖၣ့ လဆံၤလခ့ၤမွဲဂ့ၣ, ဆိၢ့မီၪ့လၣ့အဝၤ လၫအဒိၪနဲၪ့ ပှဂူၢဂၣ လဖၪဒဲ အီၪကွ့ၪထၪ့ထိၢအဝၤ ဘၪ ဆၫချဲၣ့ဒိၣ့လၣ့ဝ့ၢဒၪ ဘဲၢနီၪဝိၤလီၢ.

8 @ ဃၪထိၤမိဂီၣ့ ထိၤ အနိၤ

ဆၫလၫဃၪထိၤမိဂီၣ့နီၪ လီၣ့ထိၤအနိၤ လစိၪ့ဘၪလစိၪ့ လီၢ. ဘဲၢနီၪအဝိၤ ပှလၫလီၣ့ထိၤ အနိၤ (လီၣ့ကၣ့ကၣဒဲ အၪ့စၪ့ ပှရှၣ အဂဲး) လစိၪ့ဘၪလစိၪ့ နီၪ ဘၪဆၫချဲၣ့ဒိၣ့လၣ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၪအဝိၤလီၢ.

9 @ ဆၫအူၤ ဖိၪ့ဘၪ ဆၢ့အ့ၪ

ဆၫအူၤ ထီးမွဲအဖိၪ့ဘၪ ဆၢ့အ့ၪနီၪ ဒံၤဒူၤ အစူၪဂီၣ့ နၫၢ့လၣ့ဃိထဲၣ့ဝ့ၢ ခိၤမေခိၤမေ ဂီၣ့ အဘုၪ့အုၤဝၤအုၤ ထီးဒၪလ့ေ ဝဲၢ လနၫၣ့လၫၣ့ဘၪလီၢ.

10 @ ဝံၢဧိၢနၫၣ့ပၫၣ မၫၢ့ဧိၢနၫၣ့ပၫၣ

ပှဖျိၣ့အရှါ(ပိၣ့)လယွ့အဖၫၣ့ ဝိၪပဒဲၣလဒုၣနီၪ လၫအမၫၢ့ဒံၤအခၢ မၣဝံၢခွံေ ဖိၪဝၪဝံၪ အၪဂၣဂီၣ့ အလးခဲၢ့ ထီးမွဲအဝံၢနီၪ လၫအခိၪကူၣအဖၫၣ့ ထုးဒ့ၣ မၣန့ အဒိၣ့တၤ ပှလၫ အလ့ၣဘၪဝ့ၢလၫအနဲၣ့ထံၤနီၪ ထုးဒ့ၣ ဆ့ၤဝ့ၢဒၪလီၢ. လၫဆၫနီၪအကိၣ့ ဘၪဆၫချဲၣ့ဒိၣ့ လၣ့ဝ့ၢဒၪ လၫဝံၢဧိၢနၫၣ့ပၫၣ မၫၢ့ဧိၢနၫၣ့ပၫၣနီၪလီၢ. ဘဲၢနီၪအဝိၤ, ပှအအၫၣ့အဘၢ့ အဆၫ မၫၢ့ဆၫဂဲၣ လနၣ့နၣ့ လၣ့ဂေ ဘဲၢနီၪအကိၣ့ ဘၪဆၫချဲၣ့ဒိၣ့လၣ့ဝ့ၢဒၪ ဘဲၢနီၪဝိၤလီၢ.

11 @ ပယဲၤဘၢ အအ့ၢ မၩလိၤပၤၩ

ပှလၤအအ့ၢဝံၩ့အ့ၢဝၩ့ လၤ ဖၤၩ့ဘုၩ့ဖၤၩ့ဘၣ တၣ ပှယဲၤထဲၤဘၢ အအ့ၢလဂၩနီၢ အၩ့လိၤ ထဲၩ့ ပှလၤအယဲၤဘၢ အအ့ၢလဂၩနီၢလခီၢလီၢ. ပှလၤအနိၣဘ့ၢအဖျ့ၩထီၢ ဒဲအၩ့လၤဂူၢ ဂၩ အဆၤမၢ ဘဲၢနီၢဘိၣလဖၢ ဘၢဆၤချဲၩ့ဒီၩ့လၩ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၢဘိၣလီၢ.

12 @ အလူမုၤ အဒံၢဆဲၩ့

ထိၢယီၩ့ယီၩ အလူမုၤဝ့ၢဒၢလိနၢ့ဂ့ၩ အဒံၢလခီၢဆဲၢ့ဝ့ၢဒၢလီၢ. ပှလနၩ့နၩ့ အဆၤချဲၩ့မုၤ လိနၢ့ဂ့ၩ အဘုၩ့ကဲၩ့ဘၣကဲၩ့နီၢ ဘၢဆၤချဲၩ့ဒီၩ့လၩ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၢဘိၣလီၢ.

13 @ ပနါအမ့ထူၤ

ပှလဂၩ အမံၩ့ရှါ လလ့ၩဘိၢ့အ့ၢဘၢဂူၢဆၢအကိၩ့ ဘၣထၩ့အမံၩ့ရှါတၣ, ဖ့ၤထ့ၣ အၩ့ဖိၩ့ အၩ့ခွံၤ ပနါအမ့ လဒုၩဘၢလဒုၩလီၢ. ထီၤမ့ွဲအမံၩ့ရှါ လ့ၩကကူၢနီၢ, အၩ့စၩ့ အဝ့ၢလၤ ယလၩ့မါယံၤအကိၩ့ နဘၣထၩ့ယၤၩဧၢနီၢ စံၣဆၤၢ့ထဲၩ့ အမံၩ့ရှါ, ယဘၣထၩ့နၤၩ့အ့ၤ. ပနါ အမ့ထူၤလခီၢလီၢ.

14 @ ပပွံၢလၢံၢ ပစိၣကွၢ

ပှလၤအစံၣလၩ့အဘၣလၤ အပွံၢတၣ စဲၩ့ဖုၢ လအံၩလအိၩ အၢကူၢအၢဘျၩ့နီၢ စိၣကွၢ လၩ့ထံၩဖါ ယံၢယါ လီၢ. ဘဲၢနီၢအဘိၣ ပှလၤအလီၩလၩ့အဘၣအၢလၢံၢနီၢ ဘၢခီၩ့ယံၢယါ ဆၤကၢဆၤဂဲၩ အကိၩ့ ဘၢဆၤချဲၩ့ဒီၩ့လၩ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၢဘိၣလီၢ.

15 @ ဗ့ၤအဲၩ့လၢံၢ ဗ့ၤဖိၤ

ဆၤလၤပံၤနီၢ ထီၤပကျဲၩ့လၢံၢတၣ, အနါလၩ့ဘၤၩ့အကိၩ့ ပဖ့ၤဘံၩ့ဖ့ၤဘၢအၢ အနါဖိၤယံၢ ယါလီၢ. ဘဲၢနီၢအဘိၣ ပှလၤအမၩဘၤၩ့အဘၣအၢလၢံၢလိၤဘ့ၢအဘၣ အၢလၢံၢလဖၢ ဘၢ ခီၩ့ယံၢယါ ဆၤရှုၩ့ဆၤနၣ အကိၩ့ ဘၢဆၤချဲၩ့ဒီၩ့လၩ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၢဘိၣလီၢ.

16 @ ယၢထ့ၤ ဘၢလၩ့ခၤၢ့

ယၢလၤပဒၩ့ဝ့ၢလၤခၤၢ့အလီၩ့နီၢ ထီၤမ့ွဲယၢနီၢ ထ့ၤတၣ, ဗ့ၤဘၢလၩ့ထဲၩ့ခၤၢ့လီၢ. ပှလၤ အဘၢဆၤဒိၣနဲၩ့အဘၣလဂၩ ထီၤမ့ွဲပှလၤအဒိၣနဲၩ့အဘၣလဂၩ အဆၤဘူၣဆၤမၢ အ့ၢအီၢနီၢ ဘၢထဲၩ့ ပှလၤအဘၢထိၤဒိၣနဲၩ့အဘၣနီၢလီၢ.

17 @ ထံၢလယွၬ ထံၢနၫၢ့အုၪ

ဆၫလၫထံၢနီၪ အထ့အလၬ့ အ့ၪအီၪမၤ ဂ့ၬဝ့ၢဒၪ လထံၪဗးလီၢ. အ့ၪမွဲ ထံၢထ့ထံၢ လၬ့ လအီၪဘၪနီၪ လအ့ၪလဲၬထ့ဘၪအၥ အကိုၬ့ ယံၤထ့ယံၤထ့နီၪ နၫၢ့အုၪဝ့ၢဒၪ လီၢ.

ဘဲၢနီၪအဝိၥ ပှၡၬ လၫအဆၫဂဲၬဆၫဝၥ ၡၬအကိုၬ့ ယံၤထ့ အဆၫအီၪဆိ့အီၪချဲၢ့ လၬ့ၡၬ လၫအဂးနီၪ ဘၪဆၫချဲၬ့ဒီၬ့လၬ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၪဝိၥလီၢ.

18 @ ထိၪဒူၬယူၬနု့ဖျါ

ထိၪလၫအဒူၬနီၪ လၥမဲၪဘၪ ပှၡၬအကိုၬ့ ထီးမွဲအဒၪခီၬ့ လၫပှခၥဆၫဖိၪလဖၪနီၪ ခၥ ဝ့ၢဘၪယီၢယီၢလီၢ.

ပှၡၬလၫဆၫၥမဲၪအ့ၪယီၢလအီၪဘၪနးဆံၥနီၪ ဘၪခီၬ့ယံၢယါလၫ ဆၫကၪဆၫဂဲၬ အကိုၬ့ ဘၪဆၫချဲၬ့ဒီၬ့လၬ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၪဝိၥလီၢ.

19 @ မ့ၪအၪမ့ၪနၫၬ့ ထံၢအၪထံၢနၫၬ့

ထီးမွဲမ့ၪအ့ၪဆၫတၥ ပအဲၪဒိၥမၬဝံၢမ့ၪလၫထံၢနီၪ, ထံၢအ့ၪလအၪနဲၪ့ဘၪမ့ၪနီၪ မၬ နၫၬ့(မၬဝံၢခွံၤ) မ့ၪနီၪ နု့အ့ၤလီၢ. လၫဆၫနီၪအကိုၬ့ , မ့ၪအ့ၪအၪနီၪ ကမၬနၫၬ့ထံၢတၥ ထံၢအ့ၪအၪနီၪ ကမၬနၫၬ့မ့ၪလီၢ. ဘဲၢနီၪအဝိၥ ဆၫလၫအပြၫၬ့လိၤၥနံၢမံၬ့အခၢနီၪ ဆၫ လၫအဂဲးဂ့ၬအဂဲးဆီ့လခီၢနီၪ ကမၬနၫၬ့ဆၫတၡါလီၢ.

20 @ ထွံၪမ့ကဲၪ့ မၬလီၬ့လနု့

ထွံၪလၫအမ့ကဲၪ့ဝဲၬ့နီၪ ပမၬလီၬ့ထ့ထဲၬ့နု့လၫၬ့အ့ၤ. ဘဲၢနီၪအဝိၥ, ပှအီၪဝ့ၢ လနုၬ့နုၬ့ လၫပအ့ၪလဲၬထ့ထဲၬ့ အတခ့ၥပဝၥ လနု့လၫၬ့ဘၪ အီၪဝ့ၢနီၪလီၢ.

21 @ ပဒူၬလၫထံၢ ပဝံၢလၫထံၢ

ပှလၫလၥမဲၪဘၪထံၢဒဲ ဒူၬလၫထံၢကျၬနီၪ လၬ့အုၥဝံၢယံၢယါလီၢ. အဂဲးဘဲၢယီၬ လၫ လၥမဲၪဘၪထံၢအကိုၬ့ အီၪက့ၪဘျိၪအၥ အၪလၤံၪတၥ လၥအုၥဘၪဝ့ၢအကိုၬ့ လၬ့ အုၥဝံၢလၫထံၢကျၬလီၢ. ဘဲၢနီၪအဝိၥ ပှလၫလဆိၢ့မိၪ့ဆိၢ့မၤဘၪ ဒဲဒူၬလၫဆၫမၬကိၥမံၬ့ ဒ့ၥအဖၫၬ့နီၪ ဒၪခီၬ့ယံၢယါ ဆၫကၪဆၫဂဲၬ လီၢ.

22 @ အဲ့လ့ၢ်စူၣ်ဆၤ အဲ့လ့ၢ်ခၣ့်ဆၤ

ပစူၣ်မွဲဂ့ၢ် ပခၣ့်မွဲဂ့ၢ် ထီးမွဲပအဲ့လ့ၢ်နီၣ် ဆၤဝ့ၤဒၣ်နီၣ်လီၤ. ဘဲၤနီၣ်အဝိၥ ဖိၣ်လံၢ်ဘူၥထံး လဝံ့ၣ်ၦးလယၣ်ၦး, အ့ၣ်ဘၣ်ခိဘၣ်ဆၤနီၣ် ဘၣ်ခိဘၣ်ဆၤပုၤပၢၢ် ထီးအလူၤ လီၤ.

23 @ ဒိၥစူၣ်ဘၣ် ဒိၥခၣ့်ဘၣ်

ပှလၢအနိၥဝ့ၣ် အဖျ့ၢ်ထီၤလဂၢ်နီၣ် အဲ့လိၤဆိၤချဲ့ၢ်ပှရှၢ် ဆိၣ်ဒိၥစံၥဒိၥပှရှၢ် အမို့ၢ်မို့ၢ်နီၣ် ဘၣ်ဆၢချဲ့ၢ်ဒီ့ၢ်လ့ၢ်ဝ့ၤဒၣ်လၢ ဒိၥစူၣ်ဘၣ်ဒိၥခၣ့်ဘၣ်လီၤ.

24 @ ပအဲ့ၣ်ဆၢဖျဲၣ် – ပအဲ့ၣ်ဘၣ်ပဖျ့ၢ်

ထီးမွဲပအဲ့ၣ်ဆၢဖျဲၣ်နီၣ် ယံၤယါ ပအဲ့လ့ၢ်ထဲးဘၣ် ပဖျ့ၢ်လီၤ. ဘဲၤနီၣ်အဝိၥ, ဆၢဖံၥဆၢမၢ် လမံ့ၢ်ဘၣ်လမံ့ၢ် အ့ၣ်ပလဆီၤ့မီ့ၣ်အ့ၣ်ၦၤဘၣ် ထံၤထံၤဆၥဆၥတၥ ပဖံၥပမၢ်နီၣ် ဘၣ်ဘူၥဘၣ် မၣ်ဝ့ၤဒၣ် အၣ်မၤလီၤ.

25 @ ထွံၣ်ပအဲၣ် အ့ၣ်လဲ့ၤ နၤဖူၤ

ထွံၣ်နီၣ် အ့ၣ်ပအဲၣ်အၣ်လၢံၣ်နီၣ် အ့ၣ်ဆူၥအ့ၣ်လဲ့ၤပနၤဖူၤလီၤ. ဘဲၤနီၣ်အဝိၥ ပှလၢပအဲၣ်အၣ် လၢံၣ် လီ့ၢ်ဘၣ်အဝၥအၣ်လၢံၣ်လဖၣ်နီၣ် ဆၢယူၥဆၢယ့ၣ်ဝၥမဲၣ် လအီၣ်လၢ့ၢ်ဘၣ်လီၤ.

26 @ အနါ ထီၤနဲ့ၣ် အနို့ၢ်

ဆၢဖိၣ်ဆၢၦါထီးလူၤ လၢအအီၣ်ဒဲ အနို့ၢ်လဖၣ်နီၣ် အနို့ၢ်ထီၤနဲ့ၣ်အနါလီၤ. အနါထီၤနဲ့ၣ်အ နို့ၢ်နီၣ် အီၣ်ဝ့ၤဒၣ်အ့ၤ. ဘဲၤနီၣ်အဝိၥ ဆၢဖံၥဆၢမၢ် လမံ့ၢ်မံ့ၢ်လၢ အထ့ၣ်ဒၢ်အလုၤလါနီၣ် ဘၣ်ဆၢချဲ့ၢ်ဒီ့ၢ်လ့ၢ်ဝ့ၤဒၣ် ဘဲၤနီၣ်ဝိၥလီၤ.

27 @ ၦ့ၤဆံၥ အွံၣ် အထိ

ၦ့ၤလၢအဆံၥနီၣ် ဘဲၤဝိၥပဖီ့ၣ်ဖ့ၤဆၢကဝ့ၣ်အဂၤနီၣ် ဘၣ်ထ့ၣ်နု့ဝ့ၤ အထိ ၦိၢ်ၦိၢ်လီၤ. ဘဲၤနီၣ် အဝိၥ ပှလၢအမၢ်အဝၥ အၣ်နဲ့ၣ်အကြၢံၥဒဲ အနၤ့ဆါနီၣ် ဘၣ်ဆၢချဲ့ၢ်ဒီ့ၢ်လ့ၢ်ဝ့ၤ ဘဲၤနီၣ်လီၤ.

28 @ ရှၣ် လဖ့ၢ်နဲ့ၣ်ဘၣ် လၢ်

ဆၢလၢရှၣ်နီၣ် အဆၢဖ့ၢ်ဂ့ၢ်ဝ့ၤ ဘဲၤလၢ်အဝိၥနီၣ်အ့ၤ. အဂဲးနီၣ် မွဲလၢအမိၦွါလန့ၤဘၣ်လၢ် အကို့ၢ်နီၣ်လီၤ. ဘဲၤနီၣ်အဝိၥ ပှလၢအဝၥဆံၥဒံၥဘၣ်လဖၣ်မွဲဂ့ၢ်, ပှလၢအဆၢကိ့ၣ်ဘၣ်

ကိ့ၥ့ၧရှၩလဖၧမွဲ့ဂ့ၩ အဆၬဆီၢ့မိ့ဆီၢ့မၤ လထူၥလၢ့ထ့ၧဘၥဘၧပွ့ၩပိ့ၩ ပှၥၥရှၢလဖၧမွဲ့ဂ့ၩ
ပှကိ့ဘၧကိ့ၥ့ၧလဖၧ မွဲ့ဂ့ၩနီၧလီၢ.

29 @ မူၥခိၧ လဖိ့ၩဘၧ ဆၬအှု့
ဆၬလၬမူၥခိၧနီၧ ဆၬအှု့ဖိ့ၩ နးကူၧအှ့ၤ. ဘဲၢနီၧအဝိၥ ပှရှၩလၬအမွဲ့ဂ့ၧခိၧဖိၧဆ့ ဆၬဝူၥ
ဆၬမၧ အီၧလၬအဂး ဂၩမံ့ၩဂၩမံ့ၩ ကိၥဂၩဒ့ၥဆ့လီၢ.

30 @ လဲ့ၧအူၩလၢံၧ ယဲးဘၧ ဆၬအှ့ၧ
လဲ့ၧလၬအလ့ၩဆၬ ထီးမွဲ့အယံထ့ၧနီၧ ယဲးဘၧယံၢယါ ဆၬအှ့ၧဆၬဆံၧ လၬအအီၧလဲ့ၧ
ဖျိ့ၩမွဲ့ဂ့ၩ, ဖၬ့ၩဝှု့ၧဖၬ့ၩဝၥ မွဲ့ဂ့ၩနီၧလီၢ. ဘဲၢနီၧအဝိၥ ပှလၬအဆီၢ့မိ့ၧလ့ၩအဝၥ လၬအဝ့ၧ
အဝီၢဒဲ အူၩ ဘဲၢလဲ့ၧပၢအဝိၥနီၧ ဘၧခိ့ၩဆၬၢ့ယၢ ယံၢယါ ဆၬကၧဆၬဂဲၩနီၧလီၢ.

31 @ ယၧလအဲ့ၧ , ခွ့ၢအဲ့ၧ
ဆၬလၬပှရှၩအှ့ၧခွ့ၢနု့ယၧနီၧ မွဲ့လၬအအဲ့ၧခွ့ၢလၬ ပှရှၩထ့ၧထၤလၬ ခွ့ၢဆၢလမံ့ၩမံ့ၩအကို့ၩ
လီၢ. မွဲ့ခွ့ၢနီၧ အဲ့ၧထဲ့ၩယၧနီၧအှ့ၤ, မွဲ့လါနၢ့ဂ့ၩ ဘၧလဘျု့ၩဘျု့ၩနီၧ လမွဲ့ဘၧ လၬအအဲ့ၧ
ခွ့ၢနီၧအှ့ၤ. မွဲ့လၬခွ့ၢဘၧဘျၥအကို့ၩ ပှကိၥဝ့ၢလၬခွ့ၢအဲ့ၧလီၢ.
ဘဲၢနီၧအဝိၥ ဆၬမၩအဝၥ လမံ့ၩမံ့ၩလၬ အထ့ၧဒၩထဲ့ၩ အလုၢအလါ ဘၧဘျံၥဒၧဝံၧလဖၧ
နီၧ ဘၧဆၬချဲ့ၩဒီ့ၩလ့ၩ ဘဲၢနီၧဝိၥလီၢ.

32 @ ပှပိၧပါ အအှ့ၧနၬၢ့
ဆၬလၬပှရှၩအအှ့ၧနီၧ နၬၢ့ကိၥဂၩဒ့ၥလီၢ. မွဲ့လါနၢ့ဂ့ၩ ပၬၩလၬအပိၧပါလဖၧနီၧ ဘၧဆၬ
ချဲ့ၩနၬ့ၩချဲ့ၩစၧဝ့ၢအကို့ၩ ချဲ့ၩဒီ့ၩလ့ၩဝ့ၢ ဘဲၢနီၧဝိၥလီၢ. ဘဲၢနီၧအဝိၥဆ့ ပှလၬအဘၧရှု့ဘၧ
ယၤလဖၧ, ဘၧဆၬအီၧက့ၧဆံၥ အီၧက့ၧယွါဝ့ၢအကို့ၩ မွဲ့ဆၬဝီ့ၧထဲ့ၩဝၢ့ထဲ့ၩပှရှၩလီၢ.

33 @ ယူဂၢ့ အီၩလ့ၩ အဆံၧ
ပစံၥဝ့ၢဒၧ ဆၬလၬယူဂၢ့နီၧ အီၩလ့ၩထဲ့ၩဒၧ အဆံၧဒၧဝ့ၢလီၢ. ပှလၬအဖံၥဆၬမၩဆၬကူ့ၧ
လဖၧမွဲ့ဂ့ၩ, ပှလၬအလီၢ့ကိ့ၩဆၬဝအှ့ၤဝဖံၥလဖၧမွဲ့ဂ့ၩ ဘၧဆၬချဲ့ၩဒီ့ၩလ့ၩဝ့ၢ ဘဲၢနီၧဝိၥ
လီၢ.

34 @ အ့ၫလၣ့ထဲၣ့ အနၤအ့ၫ
ပှလၢၥအ့ေၥဖံၭ, လီၤ့ကီၣ့ၥၭကွံၣဆၢအၫဒဲ အ့ၫၥၭလထူၭ အီၣၥၭလထူၭလဖၫနီၫ ဘၫဆၢ
ချဲၣ့ဒီၣ့လၣ့ဝ့ၤဒၫ ဘဲၤနီၫၥိၭလီၤ.

35 @ ပနၫပနၫ အ့ၫလၣ့ထဲၣ့ အဖိၫအဃၫ
ဆၢလၢပနၫ(ဆၢနၫ)နီၫ ထီးမွဲအ့ၫဗေအဆၤ လန့လၢၣ့ဘၫနီၫ အဖိၫအဃၫဒၫလ့ေ အ့ၫ
လၣ့ထဲၣ့ဝ့ၤဒၫလီၤ. ဘဲၤနီၫအၥိၭ ပှလၢအၥု့ၫတီၣၥၭလီၣ့ လအီၫဘၫနီၫ ဘူၭထံးဖိၫလံၣဒၫ
လ့ေ လရှံလၢၣ့ဘၫဝ့ၤနီၫလီၤ.

36 @ ချံၤထ့ဖၭ အပွၣ့အၫ
ချံၤလၢအထ့ဖၭ ၸဲၣထ့ၫဝဲၣလဖျိၫ့နီၫ ထီးမွဲပမၣဂၭဂီၣ့ဘၫတၭ, ချံၤအနၤ့ဆၤနီၫ အ့ၫလိေ
ထဲၣ့ ပှလၢအမၣဂၭဂီၣ့ဆၢလဂၣ အၫနဲ့ၫ ချံၤအပွၣ့လၢအကြံၫၭနီၫဒံၭလီၤ. ဘဲၤနီၫအၥိၭ ပှ
လၢအတခ့ၭဖဝၭလဂ့ၣဘၫနီၫ မၣဂၭဂီၣ့ ပှအဂ့ၣလဖၫဆၤမေအကို့ၣ့ ဘၫဆၢချဲၣ့ဒီၣ့လၣ့ဝ့ၤ
ဘဲၤနီၫၥိၭလီၤ.

37 @ ပနံဆိ့ၫ ပနၢၣ့အ့ၫ
ပှလၢအနံဆိ့ၫနီၫ မွဲလၢထု့ၫအၥၭ လချူၭလၢၣ့ဘၫအကို့ၣ့ လဲၣစဲ့ၫထ့ၫပုေဒဲ အဆၢနံအခၤ
နီၫလီၤ. လၢဆၢနီၫအကို့ၣ့ မိဖၤံၫ ဒုၭၥ့ၫယၤ ဖိၫလံၣလၢအနံဆိ့ၫလဖၫ ထီးဘၫမ့ေမဲလ
ဂ့ၣ ဘၫဆၢချဲၣ့ဒီၣ့လၣ့ဝ့ၤဒၫလီၤ.

38 @ ထွံၫမိကံၫ အဖိၫကံၫ
ထွံၫမိလၢအကံၫလဖၫနီၫ ယံၤယၤအဖိၫလဖၫ ကံၫကဲၣ့ဆ့ဝ့ၤလီၤ. ထွံၫမိလၢအကံၫနီၫ ဖိၫ
ဆၤလၣ့နု့အဖိၫအကံၫ ဘဲၤအမိပွၤအၥိၭနီၫလီၤ. ဘဲၤနီၫအၥိၭ မိဖၤလၢအတခ့ၭဖဝၭလဂ့ၣ
ဘၫနီၫ ဖိၫလဖၫဆ့ ယံၤယၤလၣ့ဂေဒီၣ့ မိဝံၫဖၤဝံၫလဖၫနီၫလီၤ.

39 @ ထုး အ့ၫလၣ့ အဒံၫ, ယၫ အ့ၫလၣ့ အဖိၫ
ထုးနီၫ အ့ၫလၣ့ထဲၣ့ အဒံၫဒၫဝ့ၤ ဒဲယၫဆ့ အ့ၫလၣ့ထဲၣ့ အဖိၫဒၫဝ့ၤလီၤ. ဘဲၤနီၫအၥိၭဆ့
ပှလၢလၥ့ၫယၤထဲၣ့ဘၫအဘူၭအထံး, အဆၤၣအဆေဒဲ ထ့ၫဒၣထဲၣ့ဝ့ၤလဖၫနီၫ ဘၫဆၢ
ချဲၣ့ဒီၣ့လၣ့ဝ့ၤဒၫ ဘဲၤနီၫၥိၭလီၤ.

40 @ ထံၢဒုၣ ပဒၣလၭ့ ပခ့ၣထံၡလၥ့ၣ

ထီးမွဲပကၡဖၤလၬထံၢဒုၣအကျၭနီၣ ပဒၣလၭ့ပခ့ၣထံၡ လၥ့ၣဘၣအကိုၭ့ ပခ့ၣဘၣထၬၭ့ဘၣ
ဆ့ၡဝ့ၢၥ့ၣလီၢ.

41 @ ဒၣအအ့ၣ ခုး , ဒၣအမိပွါ စဲ့ၣ

ပှအီၣဝ့ၢဒၣ လနၭ့နၭ့ ထီးမွဲအဒၣ ဘီၣ(ခ့ၢ)အအ့ၣနီၣ ခုးမၭဝံၢဝ့ၢဒၣ အမိပွါလီၢ. မွဲလါ
နၢ့ဂ့ၭ ထီးမွဲအဒၣဘၣ ဘီၣဝံၣခ့ၢဝံၣ အမိပွါ တရှါရှါနီၣ ဝၡမဲၣဝ့ၢ စဲ့ၣလၬအယဲၭ့လီၢ.
ဘဲၢနီၣအဝိၡ ပှလၬအဆၬချဲၭ့ပိၭနဲ့ၣ အဆၬဖံၡဆၬမၭနီၣ ဘၣဆၬချဲၭ့ဒီၭ့လၭ့ဝ့ၢဒၣ ဘဲၢ
နီၣဝိၡလီၢ.

42 @ အဖၢ့ခိၣ နၢ့စၭ့, အဝၡဖၬၭ့ ဂ့ချုၭ့

ပှလၬအဖၢ့ခိၣလခီၢ အဆၬလူဆၬချဲၭ့မုၤဒဲ ဆၬၢ့ဝ့ၢ ဘဲၢနၢ့စၭ့အဝိၡ လါနၢ့ အဝၡဖၬၭ့လ
ခီၢ ကဲၣ့ဝ့ၢ ဘဲၢဂ့ချုၭ့အဝိၡနီၣ ဘၣဆၬချဲၭ့ဒီၭ့လၭ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၣဝိၡလီၢ.

43 @ ပဘၬၭ့လံၤၣ ပဖိး

ဆၬကိၡမံၭ့ဒ့ၡ ထီးမွဲအဘၬၭ့လံၤၣဘၬၭ့လဲနီၣ ဖိးဝ့ၢဒၣလီၢ. ဘဲၢပစံၡဆၬအဝိၡ ထီးမွဲအ
ဘၣထံၡဆၬလမံၭ့မံၭ့နီၣ ဖိးဝ့ၢယၤဝ့ၢၥ့ၣယီၢယီၢလီၢ. ဘဲၢနီၣအဝိၡ ပှလၬအမၭဝ့ၣမၭဝီၢ
မၭဘၬၭ့အဝၡ အၣလံၤၣလဂၭနီၣ ဘၣခီၭ့ယံၢယါ ဆၬကၣဆၬဂဲၭ အကိုၭ့ ချဲၭ့ဒီၭ့လၭ့ဝ့ၢဒၣ
ဘဲၢနီၣဝိၡလီၢ.

44 @ ဘဲၢ ကျၡ ဒၣ မ့ၣခူၣ အဝိၡ

ဆၬလၬကျၡနီၣ ဒၣဘူၡ မ့ၣအခူၣဘုၣ့ နးဆံၡအ့ၤ. မ့ၤလဲၭ မ့ၣခူၣ အီၣက့ၣဝ့ၢ ဘဲၢအဒုၣ
အဒၭအဝိၡလီၢ. ဘဲၢနီၣအဝိၡ, ပှလၬပယိအမ့ၤလမုၤ ဒဲပဒၣဘၣလဘုၣ့လၬပမ့ၤလဲၭ (အ
ဆၬလူဆၬချဲၭ့ လဘၣပိၡလၭ့ဘၣ တ့ၡလိၤနီၢလိၤဝၡ)နီၣ ဘၣဆၬချဲၭ့ဒီၭ့လၭ့ဝ့ၢဒၣ ဘဲၢ
နီၣဝိၡလီၢ.

45 @ ခွၤ ဂူၡဖံၡ လဘုၣ့ (အ့ၣ) ဝၣ လဘုၣ့

ဆၬကဲၣထ့ၣ လမံၭ့မံၭ့ လၬလၭ့ အ့ၣယိၣခဲၢ့ကံၡ, လၭ့ ဝၡမဲၣဝၡဖျဲၭ့ ထီးအဘူၡဒဲပၬၭအခါ
နီၣ ပအ့ၣယိၢလၬအကဘၣထဲးပုၤပၬၭအကိုၭ့ ထီးဒၣလ့ၤ ပဂဲၭလဘုၣ့ဘၣနီၣ ဘၣဆၬချဲၭ့
ဒီၭ့လၭ့ဝ့ၢဒၣ ဘဲၢနီၣလီၢ.

ဆၢဖံၣ်အၢ့မၤအၢ့ အဂဲး

1 @ ဆၢအွံၢ် အီၢ်လၢဆၢကၢ်

ဆၢအွံၢ်ဆၢဆၢၢ့နီၢ် အီၢ်လၢဆၢအယီၤအလးအ့ၤ. ဘဲၤပစံၣ်ဆၢအဝိၣ် လၢပကအၢ့ဘၢ်
ဆၢအအွံၢ်အဆၢၢ့အဂးနီၢ် ပဘၢ်ထိးရှု့ထိးယၤပဝၣ် ဒဲဘၢ်အၢ့ပၤ မၤကၢ်ကၢ်ဂဲၤဂဲၤလီၤ.
အဒိၣ့ – နု့ၤစၣ့အအွံၢ်အဆၢၢ့ လၢပကအၢ့ဘၢ်အဂးနီၢ်, ပမၤ နု့ၤဖိၢ်လဖၢ် ဘၢ်အၢ့ပၤမၤ
ဝ့ၤဒၢ် ရှု့ရှု့ယၤယၤလီၤ.
ဘဲၤနီၢ်အဝိၣ် ဆၢဖံၣ်ဆၢမၤ ကိၣ်မံၣ့ဒ့ၣ် လၢကကဲၢ်ခိးကဲၢ်တၤအဂးနီၢ်, ပဘၢ်မၤရှု့ရှု့ယၤ
ယၤ ကၢ်ကၢ်ဂဲၤဂဲၤအကိၣ့ ဘၢ်ဆၢချဲၣ့ဒိၣ့လၣ့ဝ့ၤ ဘဲၤနီၢ်ဝိၣ်လီၤ.

2 @ ထံၤပါ အီၢ်ဝံထံၤ

ထံၤပါနီၢ် အ့ၢ်အီၢ်လၢထံၤကျၤ လါနု့ၤဂ့ၤ အ့ၢ်အီၢ်ကူ့ၢ်အီၢ်ဘျိၣ့နီၢ် အီၢ်ဝံထံၤလီၤ. ဘဲၤနီၢ်
အဝိၣ် ပှလၢအီၢ်လၢယၢ်ကျၤ အီၢ်ဝံ ၁ၢၢ့, အီၢ်လၢဆံၤကျၤ အီၢ်ဝံမ့ၤလဖၢ် ဘၢ်ဆၢချဲၣ့
ဒိၣ့လၣ့ဝ့ၤဒၢ်လီၤ.

3 @ ပမံၤဆိၢ့ ပကူ့ၢ်

ပှလၢအမံၤဆိၢ့ အဲၢ်ဒိၣ်မံၤ ဒိၢ်ဒိၢ်အၢ်အၢ်နီၢ် ဆၢဖံၣ်ဆၢမၤ လၢအဂး အဆၢၢ့အထိ လ
အီၢ်ဘၢ်အကိၣ့ ကဲၢ်ထၢ့ ပှအကူ့ၢ်အဘျိၣ့လီၤ. လၢနီၢ်အမ့ၤယၤ, ဒံၣ့မံၤ ဒံၣ့အဲၢ်ဒိၣ်မံၤ အ
ကိၣ့ လအဲၢ်ဒိၣ်မၤလၢၣ့ဘၢ် ဆၢဖံၣ်ဆၢမၤနးမံၣ့ ဘၢ်ဆၢချဲၣ့ဒိၣ့လၣ့ဝ့ၤဒၢ် ဘဲၤနီၢ်ဝိၣ်လီၤ.

4 @ ပဂၣ်ဆိၢ့ ပရှု့

ပှလၢအဂၣ်ဆိၢ့နီၢ် ဖံၣ်ဆၢမၤဆၢ လၢကအၢ့ဘၢ်အိၤဘၢ်အဂး လချုၣ်ဘၢ် နးမံၣ့အကိၣ့,
ကဲၢ်ထၢ့ ပှလၢအရှု့အယၤနီၢ်လီၤ. ပှဘဲၤနီၢ်ဝိၣ်လဖၢ် ဘၢ်ဆၢချဲၣ့ဒိၣ့လၣ့ဝ့ၤ ဘဲၤနီၢ်ဝိၣ်
လီၤ.

5 @ ချံၣ် အွံၢ်ဒၢ် အကူၤ

ဆၢလၢချံၣ်နီၢ် ပိၤမွဲဂ့ၤ ဆံၣ်မွဲဂ့ၤ အကူၤဒၢ်အနု့ၤဆါနီၢ် အွံၢ်ဒၢ်ဝ့ၤလီၤ. ဘဲၤနီၢ်အဝိၣ် ပှ
လၢအလဒိၣ်နဲၣ့ဘၢ်အဝၣ်လၢပှနးဂၤတၣ် လၢအဆၢမၢၢ့ဆၢဂဲၤအဂး ကျု့ၣ်စၢံၣ်မၤဒၢ်ဝ့ၤနီၢ်
ဘၢ်ဆၢချဲၣ့ဒိၣ့လၣ့ဝ့ၤ ဘဲၤယီၤဝိၣ်လီၤ.

6 @ ပယံၤနေး, ပအ့ၪဘၪ ဆၫမံၬ့(ချီ) အအ့ၪ

ဆၫချဲၬ့ဒိၬ့လၬ့အဝ့ၢယီၬ ဘၪဆၫမၬနု့ဝ့ၢလၫ ပှဖျိုၬ့အရှု(ပိၬ့) ဝိၪဘီၪဒဲ ဝိၪပဒဲၬနီၪလီၢ. အဂဲးနီၪ ဝိၪပဒဲၬ ကိၭအ့ၪ ဝိၪဘီၪအမ့ၬအခၢနီၪ ဝိၪဘီၪ စံၭဘၪလၫ အ့ၪနုဝၭဘျဲၬအ့ၪဝဲၬ အကို့ၬ ဝိၪပဒဲၬ စံၭဘၪထဲၬ့လၫ ပယံၤနေးနီၪ ပအ့ၪဘၪ ဆၫမံၬ့အ့ၪလီၢ. ဘဲၢဝိၭ ပဒဲၬစံၭ ဘၪအဝိၭ ထီးမွဲ ဝိၪဘီၪ ဂဲၢထဲၬ့ အ့ၪမ့ၬနီၪ လဒၪလၫၬ့ဘၪ မ့ၬတၭ ဒၪဝ့ၢ မွဲနု့ၢ ဆၫမံၬ့ အ့ၪ လၫပဒဲၬဂဲၢဘီၪ့နု့ဝဲၬနီၪလီၢ. ပှလၫအမၬၿၫၢ့အဝၭ လၫဆၫဖံၭဆၫမၬအဖၫၬ့နီၪ ဘၪ ဆၫချဲၬ့ဒိၬ့လၬ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၪဝိၭလီၢ.

7 @ လ့ၬလၫယၢ ထီၬ့လၫခဲၢ့

ပှအီၪဝ့ၢ လနုၬ့နုၬ့ အ့ၪစဲၪ့ထၪ့လ့ၬဆၫ လၫပှဂူၢဂၬ အမ့ၤယၢလါနုၢ့ မွဲလၫအၿၫၢ့ဆ့ၤၿၫၢ့ ဆၫၬ့ မၬယံၤမၬနေး အဝၭ လၫဖၫၬ့ဝုၪ့ဖၫၬ့ဝၭ အကို့ၬ ထီၬ့လၫပှဂူၢဂၬအလးခဲၢ့လီၢ. ဘဲၢ နီၪအဝိၭ ပှလၫအဖံၭဆီၢမၬဆီၢဆၫလၫ ပှဂူၢဂၬအမ့ၤယၢ လါနုၢ့ဂ့ၬ မွဲလၫအဆၫကိၪ့ဆၫ တဲၬ့ ဆၫဆီၢ့မီၪ့ဆီၢ့မၤ လအီၪဘၪ မၬကြၬ့ဆၫနီၪ, ဆၫဖံၭဆၫမၬ လကဲၪခိးကဲၪတၬဘၪ ဘဲၢပှလၫအကိၪ့အတဲၬ့ဖံၭမၬဆၫဝ့ၪ လၫခဲၢ့လဖၪအကို့ၬ ဘၪဆၫချဲၬ့ဒိၬ့လၬ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၪဝိၭ လီၢ.

8 @ ဒၪဘၪ ဖျူမ့ၤဒံၭအ့ၤ ဂၪ့ဝဲၬ

ဖျူ အခီၢပယီၢ မွဲဆၫဝံၢဒိၪလီၢ. ပှလၫအမုနံၬမုဝၢ့ထၪ့ဘၭနီၪ, ဆၫဝံၢဒိၪ ဂဲၢကိၭထဲၬ့ဝ့ၢ ဒၪလီၢ. ပှလၫအလချူၭဒၪဘၪဒံၭဘၪဆၫဝံၢဒိၪ(ဖျူ) ဂဲၢကိၭတၭ, ဆီၢ့မီၪ့လၬ့အဝၭ လၫ ဆၫဝံၢဒိၪ ကဂဲၢကိၭအဝ့ၢဒၪ ဒဲဂၪ့ဝဲၬနီၪ မွဲပှလၫအဒၪဘၪဖျူမ့ၤဒံၭအ့ၤ ဂၪ့ဝဲၬလဂၬလီၢ. ဘဲၢနီၪအဝိၭ ပှလၫအအ့ၪ့ယီၢဝၭမဲၪဝဲၬဆၫလၫ အလဂဲၢဆၫၢ့ယၢဒံၭဘၪနီၪ ဘၪဆၫချဲၬ့ဒိၬ့ လၬ့ဝ့ၢဒၪ ဘဲၢနီၪဝိၭလီၢ.

9 @ ဖိၪဒံၬ့အၪ ဖါဒံၬ့အဲၪ

ပှလၫအဖိၪအၪနီၪ အဆၫအဲၪဖိၪ လလၬ့ဆံၭလၬ့ရှၬဘၪအမ့ၤယၢ ဒံၬ့အဆၫအဲၪ အၪဒံၭ လခီၢလီၢ.
ဘဲၢနီၪအဝိၭ ပှလၫအကျိၪအစ့ၬ အၪဝ့ၢလဖၪနီၪ ဒံၬ့အဝၭလိၤဖၭအၪအကို့ၬ အဆၫချဲၬ့ဒိၬ့ လၬ့ဝ့ၢဒၪလီၢ.

10 @ ဖျၣ် လအၣ့ယံၤယါဘၣ် ဘုၣ်

ဖျၣ်နီၣ် လအၣ့ယံၤယါဘၣ် ဘုၣ်အကိၢ့် ထီးမွဲအအၣ့ဘုၣ်နီၣ် အခိဘုၣ်ထလၢဘုၣ်လီၤ. ဘၣ်နီၣ်အဝိၣ် ဆၢမၢ်လၢလဖံၣ်လမၢ်ယံၢ်ယါဘၣ်ဝ့ၤ လမံၢ့မံၢ့နီၣ် ထီးမွဲအဖံၣ်အမၢ်ဝ့ၤတၣ် ဘၣ်ဒူၣ်ဘၣ်မၤဝ့ၤ ဆၤခိၣ်ထံၣ်အကိၢ့် ဆၢချဲၢ့ဒိၢ့လၢ့ဝ့ၤဒၣ်လီၤ.

11 @ ထိၣ်ဝံၤအမ့ ထၣ့လန့

ထိၣ်ဝံၤနီၣ် အမ့အီၣ်အ့ၤ. ဘၣ်ထိၣ်ဝံၤနီၣ် အမ့ကနံၣ့ဒဲကနံၣ့ အမ့ထၣ့လန့ဘၣ် အဝိၣ်, ပှ လၢအဖံၣ်အၣ့မၢ်အၣ့ လနံၣ့ဘၣ်လနံၣ့ ဗိၢ်ထၣ့ဒိၣ်ထၣ့ လၥ့ၣ်ဘၣ်လဖၣ်နီၣ် ဘၣ်ဆၢချဲၢ့ဒိၢ့လၢ့ ဝ့ၤဒၣ် ဘၣ်နီၣ်ဝိၣ်လီၤ.

12 @ ဆၤ့ အၣ့ဘၣ် ယၣ်ၦါ

ဆၤ့နီၣ် ထီးမွဲအအၣ့ဘၣ် ယၣ်အၦါတၣ်, လၢ့ဝွံၣ်လၢ့ဘဲၢ် ဂဲၢ်လနၢၢ့ခူၣ်လနၢၢ့ဘၣ်လီၤ. ဘၣ် နီၣ်အဝိၣ် ပှလၢအဖံၣ်ဆၢမၢ်ဆၢ ဝံၤထီးဝံၤလဲၤ့ ဖျူၤဖျူၤဖျူၤဖျူၤ လအီၣ်ဘၣ်နီၣ် ဆၢချဲၢ့ဒိၢ့ လၢ့ဝ့ၤဒၣ် ဘၣ်နီၣ်ဝိၣ်လီၤ.

13 @ ပအ့ၣ်နီၣ် နၢၤ့ ဘၣ် အခိအခၤလီၤ

ပအ့ၣ်လၢ့ဘၤ့နီၣ် နၢၤ့နဲၣ့ပအ့ၣ်ၦဲၤ့ထၤလီၤ. ဘၣ်နီၣ်အဝိၣ် ဆၢအဂဲးလမံၢ့မံၢ့နီၣ် ထီးမွဲအယံၤ ထၣ့နီၣ် လၢ့ဘျိၣ်လၢ့ဘျၣ် ၥ့ၣ်ဝ့ၤအကိၢ့် ဘၣ်ဆၢချဲၢ့ဒိၢ့လၢ့ဝ့ၤ ဘၣ်နီၣ်ဝိၣ်လီၤ.

14 @ ၦ့ၤ လချူၣ်အီၣ်ဖ့ၤဝဲၢ် အထိ

ၦ့ၤ လချူၣ်အီၣ်ဒံၣ်ဒၣ် (ပလၦွၢ့ဒံၣ်ဘၣ်) အ့ၣ်ပဖ့ၤဝဲၢ်အထိ မၢ်ၦဲၤ့ဝဲၢ်မၤ ထီးမွဲၦ့ၤအီၣ်နီၣ် ပ ထၣ့ဘၣ်အထိဒဲ ပဖ့ၤဘၣ်လီၤ. ဘၣ်နီၣ်အဝိၣ် ဆၢဖံၣ်ဆၢမၢ် လမံၢ့ဘၣ်လမံၢ့ လၢပကမၢ် နီၣ် လချူၣ်ပလမၢ်ဒံၣ်ဘၣ်နီၣ် ပကြံၣ်ကိၣ့ဝဲၢ် တဲၢ့ဝဲၢ် ဆီၤ့မိၣ့ဝဲၢ်နီၣ်အကိၢ့် ဘၣ်ဆၢချဲၢ့ဒိၢ့ လၢ့ဝ့ၤ ဘၣ်နီၣ်ဝိၣ်လီၤ.

15 @ ထိၣ်ထိၢ့အ့ၣ်ဆၤ လဘၣ်အလး

ဆၢလၢထိၣ်ထိၢ့နီၣ် အ့ၣ်ဆၤအလးလစိၣ့ၦး ဘၣ်ဆၢဖိၣ်ဆၢၦါအဂူၤဂၢ် အဝိၣ်အ့ၤ.
လ့ၢ်အ့ၣ်ဆၤ ၦံၢ့စိၣ့ပြွၣ်ပြွၣ်လီၤ.
ဘၣ်နီၣ်အဝိၣ် ပှလၢအဖံၣ်မၢ်ဆၢ လၢအံၢ်လစိၣ့ လၢအိၢ်လစိၣ့ အဂုးအခၢၤ့ လအီၣ်ဘၣ်နီၣ် ဘၣ်ဆၢချဲၢ့ဒိၢ့လၢ့ဝ့ၤ ဘၣ်နီၣ်ဝိၣ်လီၤ.

16 @ ယဲးဝံ့ၪခါ ယဲးဝၪခါ

ပှလၫအအိၪဒဲအဂဲးအဘၥ ဒဲမၬဆၫဖံၥဆၫ ဖ့ၤဖ့ၤဖိၥဖိၥ လဝ့ၪဘၪနီၪ ဘၪဆၫချဲၬ့ဒီၬ့လၬ့ ဝ့ၢ ဘဲၢနီၪဝိၥလီၢ.

17 @ ပလ့ၬဆၫဂီၬ ပချုၤန့ ဆၫရှုၪ

ပှလၫအစဲ့ၪထ့ၪလ့ၬဆၫဂီၬဂီၬနီၪ လချုၥလၫဆၫခိဆိ့ၪထ့ၪဒံၥဘၪအခါ လ့ၬဝ့ၢထိၬ့လၫဆၫ အလး လၫအအဲၪဒိၥလ့ၬဝ့ၢနီၪလီၢ. ဘဲၢနီၪအဝိၥ ပှလၫအထိၪအတွၥဝဲၬဆၫဒဲ အီၪတဲၬ့ဝဲၬ အဝၥဒဲ ဖံၥဆိၢမၬဆိၢဝဲၬဆၫလဂၬနီၪ အဆၫဖံၥဆၫမၬဂီၬ့ဆိၢဝဲၬလၫ ပှဂူၢဂၬအမ့ၤယါ အကိုၬ့ ဘၪဆၫချဲၬ့ဒီၬ့လၬ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၪဝိၥလီၢ.

18 @ ပလ့ၬဆၫဂီၬ နါအ့ၪထံၢယွၬ

ပှလၫအဂဲထုၪ့လ့ၬဆၫဂီၬဂီၬလ့ၤလဂၬနီၪ ဆၫချံၢ့ဘၪနု့ယံၢယါတၥ, အနၢထံၢ ယွၬဝ့ၢဒၪ လီၢ. ဘဲၢနီၪအဝိၥ လမွဲ့ဒံၥဘၪ အဆၫၢ့အထိလါနၢ့ဂ့ၬ လၫဆၫလိဖၥအၪလံၪ အကိုၬ့ မၬဆိၢဝဲၬဝ့ၢနီၪ လကဲၪခိးကဲၪတၬဘၪ အမ့ၤယါ ကဲၪထ့ၪထဲၬ့လခီၢလၫ ဆၫဂၥဂီၬ့ဂၥစၪ အကိုၬ့ ဘၪဆၫချဲၬ့ဒီၬ့လၬ့ဝ့ၢဒၪ ဘဲၢနီၪဝိၥလီၢ.

19 @ ပနၫၬ့ထၫၢ့ ပအ့ၪဘၪဝၫၢ့

ပှလၫအအ့ၪဖၤ ဒ့ၪဝံၪယၪဝံၪလဂၬ, အ့ၪလအ့ၪဖၤနု့ဘၪဝ့ၢယီၢယီၢ လါနၢ့ဂ့ၬ, လၫဆၫဝုၪ့ ဆၫၬ့ဝၥဆၫၬ့အဖၫၬ့ အဝၥလဂၥဂီၬ့ဘၪ နၫၬ့ထၫၢ့နၫၬ့ကုၥနီၪ လၫခဲၢ့ထဲၬ့ အ့ၪဖၤနု့ဝ့ၢဒဲ အ့ၪဘၪဝၫၢ့လီၢ. ဘဲၢနီၪအဝိၥ လၫဆၫဖံၥဆၫမၬအဖၫၬ့ ပှလၫအဝၥလဂၥဂီၬ့ဘၪယီၢယီၢ တၥ အွံ့ၪဝၥဆၫၬ့ဆၫနၫၬ့နီၪ နု့ဘၪထဲၬ့ဝ့ၢ အခိးအတၬအကိုၬ့ ဘၪဆၫချဲၬ့ဒီၬ့လၬ့ဝ့ၢဒၪ ဘဲၢနီၪလီၢ.

20 @ ပမီၢ့ဆၫယီၢ ပခီၬ့ဆၫကၪ

ပှလၫအဆိၢ့မိ့ၪဆၫ ယီၢယီၢနီၪ ဘၪခီၬ့ဆၫၢ့ယါ ယံၢယါ ဆၫကၪဆၫဂဲၬလီၢ. လၫပှဘဲၢ နီၪအဝိၥလဖၪအဂးမွဲ့ဂ့ၬ လၫပှလူယီၢချဲၬ့ဆၫအဂးမွဲ့ဂ့ၬ, လၫပှမၬယီၢဆၫလဖၪအဂးမွဲ့ဂ့ၬ ဘၪဆၫချဲၬ့ဒီၬ့လၬ့ဝ့ၢဒၪ ဘဲၢနီၪဝိၥလီၢ.

21 @ အ့ၣ်ဘျဲၢ်အ့ၣ် လၢဘၣ် ဂူၤဖိၤ , အီၣ်ဘျဲၢ်အီၣ် လၢဘၣ် အချံၤ
ပှၤလၢအထိးရှ့ထိးနုၤအၢၥ ဒဲဖံၥဆၢမၢ်ဆၢ လါနၢ့ဂ့ၢ် လကဲၣ်ထၣ့ဘၣ် အခီၤအရှၢ် နးမံၢ့ လဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, ပှၤလၢအခိၣ်နူၤလအီၣ်ဘၣ် လၥ့ၣ်ယၢဘၣ် ဆၢအဆၢၤ့အထီ ဒဲမၢ်မ့ၢ်မၢ်ဖျး ဆၢလူၤဂဲးလူၤဘၥလဖၣ် အဂးမ့ၢ်ဂ့ၢ် ဘၣ်ဆၢချဲၢ့ဒိၢ့လၢ့ဝ့ၤ ဘဲၤနီၣ်ဝိၥလီၤ.

22 @ ပအီၣ်ဝံမ့ၢ် နူ့ ပအ့ၣ်ဘၣ် မ့ၢ်အီၣ် , ပအီၣ်ဝံထံၤ နူ့ ပအီၢ်ဘၣ် ထံၤပံၣ်
မ့ၢ်လၢပအ့ၣ်ဖိၣ့နီၣ် ပခိၥထီးအမံၤ့ဂ့ၢ်မံၤ့ဘၣ်မၤ ပအ့ၣ်ဘၣ် မ့ၢ်အအီၣ်လီၤ. ဘဲၤနီၣ်အဝိၥ ထံၤလၢအဒုၣ်နီၣ် အ့ၣ်ပအီၣ်ခိၥထီးအလၢ့ဒၥဒဲ ဂဲၤပံၣ်ထၣ့ထဲၢ့နၢၢ့မၤ ပအီၢ်ဘၣ်အပံၣ်လီၤ. ဘဲၤနီၣ်အဝိၥ ဆၢဖံၥဆၢမၢ် လမံၢ့ဘၣ်လမံၢ့နီၣ် အ့ၣ်ပအီၣ်ၥၥဆၢၢ့နၢၢ့မၤ ပကနူ့ဘၣ် အ ခိးအတၢ်ၥ့ၣ်အကို့ၢ် ဘၣ်ဆၢချဲၢ့ဒိၢ့လၢ့ဝ့ၤ ဘဲၤနီၣ်ဝိၥလီၤ.

23 @ ၦ့ၤလၢၦ့ၤအလး , ကွၢ်လၢကွၢ်အလး
လၢဆၢဘၣ်ဝိၢ့ဘၣ်ဖ့ၤလၢၦ့ၤအလးနီၣ် ပဘၣ်ဖ့ၤလၢၦ့ၤ ဒဲဆ့ ပဘၣ်ဖ့ၤလၢကွၢ်အခၢနီၣ် ပ ဘၣ်ဖ့ၤလၢကွၢ်နီၣ်လီၤ. လါနၢ့ဂ့ၢ် ဘၣ်ဖ့ၤလၢကွၢ်အလးနီၣ် အ့ၣ်ပကျိၣ့ပဖ့ၤလၢၦ့ၤတၥ လ နူ့ကၢ်ဘၣ်ဆၢလီၤ. လၢအလးဒၣ်ဝ့ၤ အလးဒၣ်ဝ့ၤ အ့ၣ်ပဝိၢ့နီၣ် အခိးအတၢ်ကအီၣ်ဝ့ၤအဝိၥ ဆၢဖံၥဆၢမၢ် လၢအထီဒၣ်ဝ့ၤ အထီဒၣ်ဝ့ၤ အ့ၣ်ပကိၣ့တဲၢ့ဖံၥမၢ်မၤ ပကနူ့ဘၣ် အခိးအ တၢ်အကို့ၢ် ဘၣ်ဆၢချဲၢ့ဒိၢ့လၢ့ဝ့ၤ ဘဲၤနီၣ်ဝိၥလီၤ.

24 @ ဆၢဘိၣ့လအီၣ် ချံၥစဲၣ့လၢခီၤ့ ဖိၣ့လနူ့
ဆၢလၢချံၥနီၣ် အ့ၣ်မ့ၢ်လၢခီၤ့ဘူၤခိၣ်လခီၤနီၣ် စဲၣ့ဝ့ၤဒၣ် ဖျဲၣ်ဖျဲၣ်ၥ့ၣ်အ့ၤ. မ့ၢ်လါနၢ့ဂ့ၢ် ပှၤလၢအ ဆၢဘိၣ့လအီၣ်ဘၣ်နီၣ် အ့ၣ်ဒၣ်ခိၢ့ ချံၥလၢခီၤ့ဘူၤခိၣ် လါနၢ့ဂ့ၢ် ဖိၣ့ဝ့ၤဒၣ် လနူ့ဘၣ်လီၤ. ဘဲၤ နီၣ်အဝိၥ ဆၢလမံၢ့မံၢ့လၢ ကြံၥမၢ်နူ့ဝ့ၤ ဘီၣ်ဘီၣ်ယီၤယီၤ လါနၢ့ဂ့ၢ် အ့ၣ်လနူ့ၥ့ၣ်ဘၣ်ဝ့ၤ နီၣ် ဘၣ်ဆၢချဲၢ့ဒိၢ့လၢ့ဝ့ၤ ဘဲၤနီၣ်ဝိၥလီၤ.

25 @ ဆၢပီၢ်ယိၤ ကယး အနိၢ့
ဆၢပီၢ်နီၣ် အီၣ်ဒဲ အနိၢ့ဖၥဒိၣ်ဖၥထီၤ ထီးအလကြံၥဘၣ်ဒဲ အခိၣ်ပွံၣ်နီၣ်လီၤ. ကိၥနံၢ်ဒ့ၥ အ့ၣ်ဘၣ်ယိၤနူ့ အနိၢ့ဖၥဒိၣ်လါနၢ့ဂ့ၢ် ထီးမ့ၢ်အဒၣ်ဆၢၤ့ယၢ အဒုၣ်အဒၢ်နီၣ် မ့ၢ်လၢအနိၢ့ပၢၤ့နူ့ အခိၣ်ပွံၣ်အကို့ၢ် မၢ်ဂဲၢ်မၢ်ခူၥဝ့ၤ လနူ့ဘၣ် ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဘၣ်နီၣ်လီၤ.
ဘဲၤနီၣ်အဝိၥ ပှၤလၢအလီၢ်ဂ့ၢ်, အဆၢချဲၢ့ပိၢ်နူ့အဆၢမၢ်နီၣ် ဘၣ်ဆၢချဲၢ့ဒိၢ့လၢ့ဝ့ၤဒၣ် ဘဲၤ နီၣ်ဝိၥလီၤ.

26 @ ဝံၩ့ၡါအလဲၢ်ဂ့ၤ

ဆၧလၧဝံၩ့လၧအအီၪဒဲ အလဲၢ်လဖၪနီၪ ဒံၩ့အမုၡါ ဒံၩ့အလဲၢ်ပ္ဂၩ့ဝ့ၢဒၪလီၫ. ဘဲၢ်နီၪအဝိၭ ပှၤလၧအဝၭၡါမ္ဂဲ့ဂ့ၤ, ပှၤလၧအဆၧကိၩ့ဘၪကိၩ့ဝ့ၪအၪမ္ဂဲ့ဂ့ၤလဖၪနီၪ ဘၪဆၧချဲၩ့ဒီၩ့လၩ့ဝ့ၢ ဘဲၢ်နီၪဝိၭလီၫ.

27 @ ဖိၪဝၪ ဒၪဂု မၢဆမံၭ

ပှၤဝုၩ့ဘၩ့ဝၭဆါ လနၩ့နၩ့ အဆၧကိၩ့ဆၧတဲၩ့ဂ့ၤနဲၩ့ ပှၤဝုၩ့ကၩ့ၭဝၭၡါဒံၭလီၫ. လၧပှၤဘဲၢ်နီၪဝိၭ လဖၪအဂၤးနီၪ ဘၪဆၧချဲၩ့ဒီၩ့လၩ့ဝ့ၢဒၪ ဘဲၢ်နီၪလီၫ.

28 @ ထိ ယၪကိၩ့ , ဘၪလၧ ယၪဒီၩ့

ယၪကိၩ့နီၪ ပအၩ့အိ့ၪနဲၩ့ ယၪဒီၩ့ဒဲ အပ္ဂၩ့ဆ့ အၪနဲၩ့ ယၪဒီၩ့ဒံၭလီၫ. ပှၤလဂၤလၧအထိဝဲၤ ယၪကိၩ့လါနၢ့ဂ့ၤ နံ့လခီၢလၧယၪဒီၩ့နီၪ အဝၭဂၭဂိၩ့ဝ့ၢဒၪ ဒိၪမၤလီၫ. ဘဲၢ်နီၪအဝိၭ ဘဲၢ်ပ ဆၧထိစိၤ အီၪဝဲၤဝ့ၢဒၪအဝိၭ အ့ၪလကဲၪထ့ၪကဲၪထီၢဘၪနီၪ ဘၪဆၧချဲၩ့ဒီၩ့လၩ့ဝ့ၢ ဘဲၢ်နီၪ လီၫ.

29 @ ထီစူၪဒူၪ ထီမိပ္ဂါ

ဆၧအလးအကျဲၤဒဲ ပှၡၤအဆၧဝံဆၧနၤ အ့ၪလကြၢ်ၭဘၪနီၪ ဘဲၢ်အထိဝ့ၪဝ့ၢအဝိၭ ပဘၪ ယိအီၪဝ့ၢဒၪလီၫ. ဘဲၢ်နီၪအဝိၭ ဆၧဖံၭဆၧမၤ ဆၧအၩ့ဆၧအီၤ လမံၩ့လါလါ အဂၤးဆ့ ဘဲၢ်ပဆၧဆိၢ့ယိလါန့အဝိၭ အ့ၪလကဲၪထ့ၪလၧၩ့ဘၪတၭ ဘဲၢ်အဝ့ၪအဝိၭ ပကြၢ်ၭမံၢ့ဝုၩ့ မံၢ့ဝၭအကိၩ့ ဘၪဆၧချဲၩ့ဒီၩ့လၩ့ဝ့ၢဒၪ ဘဲၢ်နီၪလီၫ.

30 @ ကဆၢ့ၡါ ယဲးလၩ့ဘၪ အမိၩ့

ပှၤလၧအဝၭၡါထ့ၪလဖၪ, လၩ့ဖိၪဝၪဒဲ ဝုၩ့နၩ့ဝၭနၩ့ဆၧ, ချဲၩ့ဝံၩ့ချဲၩ့ဝၩ့အနိၭအကိၩ့, ဘၪဆၧ ချဲၩ့ဒီၩ့လၩ့ဝ့ၢ ဘဲၢ်နီၪလီၫ.

31 @ ပ့ၤလအဲၩ့ ပ့ၤအလံၤ , ကွၤလအဲၩ့ ကွၤအလံၤ

ပ့ၤအဝၢ့ ကွၤအဝၢ့လဖၪနီၪ ထီးမ္ဂဲအနါလဖိးဒံၭဘၪအခၢနီၪ အဲၩ့ဝ့ၢဒၪ ဘဲၢ်အလံၤလၧအ အီၪဝဲၤလဖၪအဝိၭနီၪအ့ၤ. (လၧနီၪအမ့ၤယၢ ထီးမ္ဂဲပဖ့ၤဆၧဖၭဆၧ အနိၩ့လဖၪနီၪ အနါ ဖိၤဝ့ၢဒၪဝ့ၪ ယီၢယီၢလီၫ.) ဘဲၢ်နီၪဝိၭ ဆၧလၧပဝ့ၪယၢယံၢယါဝဲၤ, ပဖံၭပမၤယံၢယါဝဲၤ

ဆၧမၬအလံၬနီၪ ဂ့ၬနဲ့ၪဒံၭ ဆၧဖံၭဆၧမၬ ဆၧကိ့ၪဆၧတဲ့ၬအဘၢ့လၧ ပလဘ့ၪယၢဝဲၬဘၪနီၪ
အကို့ၬ ဘၪဆၧချဲ့ၬဒီ့ၬလၬ့ဝ့ၢၣၪ ဘဲၢနီၪလီၢ.

32 @ ဝံ့ၪပိၬ အဖၧၬ့အိၬ
ဝံ့ၪဝံၪဝၪဝံၪနီၪ ထီးမဲ့အပိၬလါၪနီၪ ယံၢယါအဖၧၬ့လခီၢနီၪ အိၬဝ့ၢၣၪလီၢ. ဘဲၢနီၪအဝိၭ
ပှလၧအဘၭရှါထ့ၪလဖၪ မဲ့လၧအဘု့ၪလထံၢဘၭလထံၢလၧၬ့ဘၪ ဒဲဆ့ လ့ၬဆၧထဲ့ၬဆၧ လ
နၧၬ့လၧၬ့ဘၪ ဂ့ၬဂ့ၬအကို့ၬ ဘၪဆၧချဲ့ၬဒီ့ၬလၬ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၪလီၢ.

33 @ မၧၢ့ကဲ့ၬမၧၢ့ခီၢ
ဆၧအကဲ့ၬအခီၢနီၪ ထ့ၪဘၭ ဗ့ၬထ့ၪ လဒုၬအ့ၤ. ဘဲၢနီၪအဝိၭ ပှလၧအစူၭကဲ့ၬဆၢကဲ့ၬမဲ့
ဂ့ၬ, ပှလၧအဆၧဖံၭဆၧမၬ လအီၪဘၪ ဂ့ၬဂ့ၬဘၪဘၪတၭ, ရှ့ၪဝံၪယါဝံၪ ဆၧလၧၢ့ဆၧဗ့ၬ
လအီၪဘၪလၧ ဆၧနးမံၬ့နီၪ ဘၪဆၧချဲ့ၬဒီ့ၬလၬ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၪလီၢ.

34 @ ဂူထံၢ အဲၪဂါလၬ့ အစူၪ
လၧပှဖျိၬ့အရှါ (ပိၬ့) လယွ့နီၪ ဆၧစံၭဝ့ၢၣၪ လၧအဘၢ့အိၬ လၧဂူထီးလူၤအကျၬ ဂူလၧ
အစုၪအီၪနီၪ မဲ့ၣၪ ဆီၬမုလီၢ. အ့ၪမဲ့ ဂူအဂူၢဂၬလဖၪနီၪ အစုၪအီၪအ့ၤ. ဆၧမၬအဘၭ
ထီးမဲ့ ဆီၬမု ပို့ၭလၬ့ခဲ့ၤ အစုၪနီၪ ဂူဘၢ့, ဂူရှီၢ, ဂူထံၢလဖၪ ဂဲၢမၬန့ အ့ၪယုလၬ့ ဆီၬမု
အစုၪလီၢ. ဂူလၧအဂဲၢမၬန့ ဆီၬမုအစုၪအကျၬ ဂူထံၢနီၪ န့ဘၪ အစုၪ အအၪထုၤလီၢ.
လၧအန့ဘၪ ဆီၬမုအစုၪ အၪနဲ့ၪ ဂူအဂူၢဂၬအကို့ၬ အူၭလၬ့အဘၭဒဲ အဲၪဂါလၬ့ ဆီၬမုအ
စုၪ လၧအန့ဘၪဝ့ၢနီၪလီၢ. လၧအမၬဝ့ၢၣၪ ဘဲၢနီၪအကို့ၬ ဆၧအစုၪနီၪ လၬ့ထ့ၤခဲ့ၤ လၧ
ထံၢကျၬထီးအလူၤလီၢ. ဘဲၢနီၪအဝိၭ ပှလၧအန့ဘၪဆၧလမံၬ့မံၬ့ လၧအဆီၢ့မီၪ့ လူဒိၪဗ့ၬ
ဒိၪဒဲ အူၭလၬ့အဘၭနီၪ ဘၪဆၧချဲ့ၬဒီ့ၬလၬ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၪအဝိၭလီၢ.

35 @ ဂံ့ၪပိၬ အဖၧၬ့အိၬ
ဂံ့ၪလၧအပိၬ လနၬ့နၬ့ မဲ့လၧဂံ့ၪအပိၭအလၢ့ လအီၪဘၪ နးမံၬ့အကို့ၬ ပယိအဖၧၬ့ အီၪ
ပျၬ့ဝ့ၢၣၪလီၢ. ဘဲၢနီၪအဝိၭ ပှလၧအဘု့ၪအဂံ့ၪ အ့ၪပိၬလါနၢ့ဂ့ၬ စူၪလးခ့ၪခိၪ ထီးဝံ့ၪ
လွ့ၢဝံၪလခီၢ လအီၪဘၪနီၪမဲ့ဂ့ၬ, ပှလၧအမံၬ့ပိၬဂိၬ့, အလၬ့ထံးလၬ့ဆ့ၭလခီၢ ဆၧလမဲ့
ဘၪလဖၪ မဲ့ဂ့ၬ ဘၪဆၧချဲ့ၬဒီ့ၬလၬ့ဝ့ၢၣၪ ဘဲၢနီၪဝိၭလီၢ.

36 @ ကဲ၂ထ့၂ ဆ၊ဟူး

ဆ၊စံၭဝ့ၢဒ၂ ပှ်ရှုးလဂး မးနှ့ထ့၂ ၁ံ့၂လကုၭတၭ တဲး ချံၢဝါလီၢ. အ၁ံ့၂လကုၭနီ၂ တဲး ဝ့ၢ လဆံၭဘ၂လဆံၭတၭ ကဲ၂ထ့၂လ၊ၨ့ ချံၢဝါအ့ၬ. အကို့ၨ စံၭဝ့ၢဒ၂ ယကတဲးမၬ နိ၂ ဝၬလီၢ. ဂီ့ၨ တဲးဒီၭဝ့ၢလီၢ. မွဲလါနၢ့ဂ့ၨး လကဲ၂ထ့၂ဘ၂ နီ၂ဝၬအကို့ၨ ခွံၬရှိၬခွံၬဝ့ၢနီ၂ အ ဆ၊ဒီၢ "ဟူး"ကနဲးအကို့ၨ ကဲ၂ထ့၂ထဲ့ၨလ၊ (ဆ၊ဟူး)လခီၢလီၢ.

ဘဲၢနီ၂အ၀ိၭ ပှ်လ၊အမးဆ၊ဖံၭဆ၊ လကဲ၂ထ့၂လ၊ၨ့ဘ၂ နးမံ့ၨနီ၂ ဘ၂ဆ၊ချဲ့ၨဒီ့ၨလ့ၨဝ့ၢ ဘဲၢနီ၂လီၢ.

37 @ ခဲၢနီ၂ ယအူ၂၁့၂အ့ၬ, အ့၂မွဲ ပံးနီ၂.....

ဆ၊စံၭဝ့ၢဒ၂ ပှ်လဂးလ့ၨးဂၭကွ့ၨလ၊ ပှ်လ၊အအူ၂ပံးအူ၂ခဲၢ၁့၂ဝ့ၢအဂံ့၂လီၢ. တၭ ဂံ့၂ဆါ နီ၂ အ့၂စ့၂အဝ့ၢ, နအူ၂ခဲၢ၁့၂ၔ. အဝ့ၢလခီၢ အူ၂ဆ၊ လ၁့၂ဘ၂ဝ့ၢ နးမံ့ၨ လါနၢ့ဂ့ၨး အဲ၂ဒိၭ အူၭလ့ၨးအ၁ၭအကို့ၨ စံၭဘ၂ထဲ့ၨ ဂံ့၂ဆါနီ၂, ခဲၢနီ၂ ယအူ၂၁့၂အ့ၬ. အ့၂မွဲပံးနီ၂ ယအူ၂၁့၂, ကစံၭဆ၊ၢ့ထဲ့ၨဝ့ၢ ဘဲၢနီ၂အ၀ိၭအခဲၢ ဒ၂ဘ၂ ပံးလ၊ယံၢလ၂ခိ၂နီ၂အကို့ၨ စံၭ ဆ၊ၢ့ထဲ့ၨဝ့ၢဒ၂ (ခဲၢနီ၂ ယအူ၂၁့၂အ့ၬ. အ့၂မွဲပံးနီ၂ ပအူ၂၁့၂ဆ့အ့ၬ)လီၢ. ဘဲၢနီ၂အ၀ိၭ ပှ် လ၊မးဆ၊ လ၁့၂ဘ၂ နးမံ့ၨ လါနၢ့ဂ့ၨး အဲ၂ဒိၭ အူၭလ့ၨးအ၁ၭလ၊ ခမျ၊းအမ့ၬယၢနီ၂ ဘ၂ဆ၊ချဲ့ၨဒီ့ၨလ့ၨဝ့ၢ ဘဲၢနီ၂၀ိၭလီၢ.

~~~~~~~~~ ~~~~~~~~~ ~~~~~
~~~~~~~~~

Translated excerpts from the sound-descriptions of
"Pwo Karen Proverbs (150)" section of
Mahn Thint Naung's East Pwo Karen Book

1. @ ကျၫဒံၪ ဘွၩ , ကျၫဖိၪ ဘွၩအ့ၬ
Crow's egg is white, crow is not white

2. @ ကဘၩ့ဒိၪ , အလးဒိၪဝ့ၢလီၢ
Big ship have the great space

3. @ ခ့ၢဒဲၩ့ ဘၪလၩ့ ခုၩ ဖၬၩ့
The daring tiger fell into the trap

4. @ ခ့ၢလံၢ ခ့ၢ အဲ့ၪထ့ၬ
Wounded tiger bite off

5. @ ခ့ၢ ဒုၫနဲၪ စူၪမံၪအ့ၬ
Tiger don't show the claw

6. @ ခူၫမ့ထီၢ ဆိၬထဲၩ့ ခိၬ
Long-tailed lizard bite back its neck

7. @ ခိၬခဲၢ့ကျၫ ပျံၩ့ , စၬၩ့ထၬ ကၪ
When the back of the head is dislocated, it is difficult to bind

8. @ ခိၪလီၩ့ကဖျိၪ့ , ဒံၪကဖျိၪ့
One mountain, one egg

9. @ ခ့ၢပွ့နီၪ ခ့ၢဒဲၩ့
Thin tiger is daring

10. @ ချိၣ့ ဒိၭနဲၩ့ ဝံၣ့

Banyan tree relied on the wood

11. @ ခိၣ အ့ၣလိၩ့တိၩ့ , လိၩ့တိၩ့ ကိၭစိၣ့

If we are going to be bald head, let the whole head be bald

12. @ စူၣလခိၢ ဝိၢဝ့ၣအ့ၤ

Only with one side of the hand, the sound cannot be made

13. @ စူၣ ဖၤံၣထိၢ , ဝံ့ၣလၣ အံ့ၣလဲ

Short and long for the hand,

Narrow and wide for the leaf

14. @ ဆၫဆၫၩ့ မၩပွံၢ ယၣဖိၣဝၭ

Rain make the fish happy

15. @ ထိၭထိၩ့ အ့ၣဆၢ လဘၣအလး

Civet cat don't have the normal place for the faeces

16. @ ဆၢ့ဘျိၣ ဒၣနု့ ဘူၣဒၩ့

Blind chicken discover the paddy bin

17. @ ဆၢ့ မံၢနု့ , ထိၭထိၩ့ မံၢနု့အ့ၤ

Chicken can sleep, civet cat cannot sleep

18. @ ဆၢ့ဖိၣပွ့ၣ မၩဘျိၣ မ့ၤဝၣ

The orphan chick blind the eye

19. @ ဆၢ့မိ အ့ၣအိၩ့အိၣ , ဆၫဖၩ့ လၩ့အ့ၤ

Hen crows and the light don't come up

20. @ ဆၢ့မိဂ့ၩ အီၩလ့ၩ အဒံၫ

Good hen drink its egg

21. @ ဆၢ့ဖိၫအ့ၬ ဆၢ့ဖိၫပဲၩ , ဆၢ့မိအ့ၬ ဆၢ့မိပဲၩ

Chick eat, Chick had to scratch

Hen eat, Hen had to scratch

22. @ ဆၬမံ့ၩရျါ ရွံအ့ၬ နု့ဘ့ၬ

Old cow choose eat the young grass

23. @ ဒံၫ၁ၫကဖျိ့ၬ ကဲၫအ၀ိၫ နု့အ့ၭ

One sesame seed cannot become the oil

24. @ ပှဒိၫပှရှ့ၬ အထံၭ လအီၫ

Rich or poor don't come from the origin

25. @ နနိၭနိၫ ထီၢနဲ့ၬ နနါ လဂ့ၩ

Don't heighten your mouth than your ear

26. @ နု့နဲ့ၩပီ့ၩ ဆၬမံ့ၩ လအ့ၬ

Nearby grass, the cow don't eat

27. @ အီၫပုၭ ယူ , လ့ၩယူ

Marry with the rat and became rat

28. @ တခွံၩဖီၢ လ့ၩဆါဆါလီၢ

Bant-bway flower is slowly dropping

29. @ တၣ့ ကဘၣ့ , ၥၭမဲၢ ထၭ လၫၢ့ (လလၫၢ့) လဂ့ၣ
When building the ship,
don't worry whether the iron will be enough

30. @ ထၣ ခ့ါနိၢ , ဒၢ ခ့ါ
Challenge the tiger and see the tiger

31. @ ထံါဒိၢ , ၥမၢ လဝံါ
Water rises up, the crocodile don't die

32. @ ဖိၭဘိၭ အ့ၢဆါ အထီ , အ့ၢပၤ အဖၫၣ့
Just about the time to go toilet, find the hole

33. @ ဖိၢ့ ယၢ အၢဘံၢ့ , ယၢ ဖျ့ၭဝ့ၢ
Catch many fishes and there will be the escaped fish

34. @ ဖိၢ့ဘၢ ဂူၥၫ့ , ဖိၢ့ ခိၢ ခၫါ့ခၫါ့
Catch the cobra snake, hold the head firmly

35. @ ဖိၢလဂ့ၣဘၢ ဘၢထိး မိဖါ
Bad child do suffer the parent

36. @ ဖိၢၥၢ ဝ့ၢစူၣ , ၥၭရှါ ဘၢဝ့ၢဒၫၣ့
(ဖိၢၥၢ ထိၢစူၣ , ၥၭရှါ ဘၢလၣ့လံၭ)
The child sharpen the pointed one,
the elder must sharpen the thick one (dull one)

37. @ ဖိၢဒံၣ့အၢ ဖါဒံၣ့အဲၢ
The more child the father have, the more he love

38. @ ၽၢႈလံႈ ထ့ၽၼ် , ၽၢႈဝႃ့ ၼႉ

The old pot is broken, get the new pot

39. @ မ့ႈလၽျိ့ပး မ့ႈၽၢႈ ၼၢႈဢွ့ႆ

One rice piece cannot win the rice pot

40. @ ယၢလံႃဢၢ ဢၽၢႈ ဆွံ

There are many fishes and the pond is shallow

41. @ ယၢဢုၢ လဢွံၢ , ဆၢဢ့ ထိး

The fish paste is not sweet, but long lasting as the food

42. @ ယၢ ၵၼ်ၽျႉၼ် , ယၢ ဒိၢ

Escaped fish is big fish

43. @ ယၢၼိၢ ၽ့ၢဢ့ၵႆၢ , ၼိ့ၼိၢ ဒုၼ်ၼႆၢ ၵႆၢဢ့ႆ

Able to give the fish, unable to show the pond

44. @ ယၢဢုၢလဘံ့ ဢုၢလႈပို့ၼ် ထီးလူႆ

One expired fish make the whole batch smelly

45. @ ဝံ့ၽီႃၼိၢ လ့ႈၽိႆထွ့ႃ ၼ့ႃၽိၢ ၼးဆိၼ်ဢ့ႆ

Flower never follow the bee

46. @ ဒံႈဝၼ်ၡျ ဒံႈထ့ဝံ့ထီႃ

The more one mature,

the more one have to climb up the high tree

47. @ ပၵႆႈဝၼ် ပဢဆီ့ ပြံႈပြႈ

We move around and our skin hairs are scattered

48. @ ပမ့ၤပွိ်ာ ပဒၢလၣ်အ့ၤ

We don't see our eye rheum

49. @ ခၣ်လၣ်လံၢ် ထ့ၣ်ခွံၤန့ , ချဲၣ်လၣ်လံၢ် ထ့ၣ်ခွံၤနှ့အ့ၤ

If the foot is fallen, we can pull out

If the talk is far reaching, we cannot pull back

50. @ ပအအ့ၢ နၫ့အုၢ နှ့ၢ စိၢအထိလီၢ

Our faeces are smelly only while it is wet

51. @ ပဂၤဂီလံၢ် ပရှ့ၣ် , ပအၣ်အၢ ဂူၤချ့ၢ

We move much and we became poor

We eat much and our abdomen is abnormal

52. @ ပဆၣ်လၣ် ပသ့ၤ, ပယးဒံၣ် ဆၢအ့ၤ

We humble ourselves and our waist don't hurt

53. @ ၥ့ၢယၢလ္ၤၥ့ၢ ဘၢလ္ၤအ့ၤ

Able to know about everything, everything is not correct

54. @ အမိ ကံၢကဲၣ်နိ့ၢ , အဖိၢ ကံၢကဲၣ် ဆ့လီၢ

If the mother is spotted, the child will also be spotted

55. @ ထိၢယီၣ် အလူမုၤ လါန့ၢ အဒံၢဆဲၣ်

The sound of the crane is pleasant, but the egg is sour

56. @ အနိ့ၤ ဆၫ့ ဘဲၢ နှ့ၢစၣ် , အသ့ၤ ကဲၣ် ဘဲၢ ဂ့ချၣ်

The mouth is sweet like the honey ,

the heart is crooked like the cane coil

57. @ အ့ၣမွဲ ထိၢ့နိၣ လၬ့ထံး , ပဘၣထ့ၣ အလွံ့ အ့ၤ (ထူၭဖျ့ၢ အလွံ့ အ့ၤ)

If the gold is real, we don't need to polish the colour

58. @ အိၣ ဖိၣပွ့ၣ ဒဲမိ , မိၣ့ပိၬ့ အိၣ ၁ံၣ့ရှူၣလၬ

Orphan live with the mother like staying with the shady tree

59. @ ပှအိၣအၣ နၫၢ့ အအ့ၣ , ပှအိၣရှၬ ၁ၭမဲၣ အခ့ၢ

(အိၣ လဂၬတိၭနိၭ ၁ၭမဲၣ အခ့ၢ)

Live with many people, smell of the faeces.

Live alone, afraid of the tiger

60. @ အိၣကၠ့ၣဝဲၬ ဆၫအ့ၣ အဘျဲၣအဆဲ , အ့ၣ၁ၭဝံ အ့ၣယိၢ

Keep the food remains, one can eat easily if being hungry

61. @ အ့ၣ ထံၬ၁ၣ , ဖိၤ ထံၬမုၣ

Eat the cucumber fruit and follow the cucumber tree

62. @ အ့ၣအိၬ ၃့ၣနိၣ , အ့ၣဆၢ ဘၣ၃့ၣ

If one can eat and drink, one must be able to void faeces

63. @ အ့ၣ ဆၫအူၭအယၣ , ယိ ဆၫအူၭမ့ၤ အ့ၤ

Eat the monkey meat, don't look the monkey's face

64. @ အဲၬ့၁ဲၭမ့ၟး၁ံၢ နၣ့လုၤဘံၤ လဖျ့ၭဒံၭ ဆၫဖယံၭ

The hermit, who practice evenwhile being covered by the grass, is not out of the blame

65. @ ဘုၣဆံၢနိၣ ဒံၬ စိၬလၫအယဲၬ့လိၢ

Inferior paddy is flied away to the far

66. @ ဝ၂ဘၠ့လဘုၤ နု့ၢအ့၂နုၤလၗ့ နၢဖူၢ , ၥ့၂ယၢလီၢ
Only became aware after a piece of the tender bamboo shoot
went into the nose

67. @ ဘျ၂ရှ္ၢ လၥ့၂ဘ၂ , လီၓလ၃ ဝ၂ လဂ့ၓဘ၂
Unable to strip, tell that the bamboo is not good

68. @ ဂၥပ့ၥ ခ့ၢ , ဒ၂နု့ ဖူၢထၢ့
Avoid the tiger and discover the bear

69. @ ပ့ၤလကျဲ့ၓဘ၂ အဲ့ၠ လၥ့၂
The sword, not being filed, is not sharp

70. @ ပနံဆီ့ၠနီ၂ ပဘ၂ဂ့ၠလီၢ
We laugh much, we had to cry

71. @ ဖိ၂ၥ၂ ဒ၂နု့ စ့ၓရှ္း
Child find the silver coin

72. @ ချံၢထ့ဖၥ အပ္ပ့ၓအ၂ , ပ္ုထ့ဖၥ ဘ၂လၓ့ရှ္၂
Put the high price on the broken boat
Have to divorce if people break away

73. @ လၥၥမဲ၂ ထံၢဒိ၂ , ထံၢဒံၓ့ဒိ၂ ယယါဒံၓ့ဖျိၥ
No fear for the rising water,
the more water go up, the more I swim across

74. @ နါနီ၂ ဒိ၂ဝဲထ့ၠ , မ့ၤနီ၂ ယိအယဲၓ့
Make the ear to listen, the face to look to far away

75. @ သံ့ၣ်ဒဲဝၢ် နအ့ၢ်ဘီၣ်ထီၣ် , ပြၧၣ်ဆီ့ၣ်ဆါ နခါ့ဂၤ ဒ့ၢ်အ့ၤ
If you build the bridge with the wood and the bamboo, you cannot cross as the strong and weak are competing against each other

76. @ ဖိၤ အဘၣ အခဲါ့ , ဘၢ် ချူၤလၣ့် (စိၣကွၢ်လၣ့်)
Follow the desire and we will fall with face down

77. @ ဂံၣ့် ဘၢ်အီၢ်ဒဲ ဃါ့ , ပှၡၣ် ဘၢ်အီၢ်ဒဲ ကိၣ့်
House must have the ladder, man must have the knowledge

78. @ ဆၧလ့ၣ်အီၢ် လ့ၣ်ဒဲနဝိၣ , ယိဝဲၣ်နလ့ၣ် ဘၢ်ဂၣဖျိၣ
If there is travel, go with your companion, look before where you go, you will get to wrong place

79. @ ဆါ့မိ အီၣ့်အိၢ် ဆါ့မိ ကဒံၢ် , ထွံၢ် အိၣ့်ယိၣ့် ထွံၢ် ကဝံၢ
When the hen crows, the hen will hatch the egg.
When the dog howls, the dog will die

80. @ အသါ့နိၢ် မၣ်ဃၤန့ , အလံၣ်နိၢ် ခွံၤရှိၤ လဂ့ၣ်
Discover the new, don't throw away the old

81. @ အမှ့ၤသၢ် လဲ , အဝိၣ အၢ်
Wide face get many friends

82. @ ဆၧဃံၢဆၧလၣ်အၢ်လၤံၢ် ဘၢ် ဆၧနိါ့ဆၧနၣ
Too beautiful is to be troubled

83. @ ဆၧအဂ့ၣ်နိၢ် ဃုၤန့ , ဆၧအၧၣ့်နိၢ် ခွံၤရှိၤခွံၤ
Keep the good ones, discard the bad ones

84. @ ၁ၭ စိူၼ်ဆါၼိူၺ် အီၺ်ထး ၁ူၺ်

If one is in weak mind, one will be left behind

85. @ မိဖါခိး လၥူၺ်ယါ , ထၢူၺ်ဒုၺ်ဒၸ် လၸ် ဆၢၼၭ(ဆၢၡ႕)

Don't know the gratitude for the parents, fall into the poverty

86. @ ဘဲါ ၼအလူၺ်ၼိူၺ် ၵီၸ်ဝိၭ အၶၢၢူ အဝိၭ , အဝီါၼိူၺ် ဘၺ်မုၺ်လၸ် ဆံၭ

As you clothe tightly, the voice also be pleasant

87. @ ပုၵူၺ်ၼိူၺ် ၵၡူၺ် , ပုၿၭၼိူၺ် ၵထီါ

Lazy person will be poor

Industrious person will be rich

88. @ လံၺ်လၥူၺ် ဘၺ်မူၺ်ဘျိၺ် , လူၸ်လၥူၺ် ဘၺ်ၵၭဖျိၭ

If one don't know the letter, one will be like blind

If one don't know the way, one will be in wrong path

89. @ ၡုံးၡျိၺ်ဝဲၺ် ဘၺ်ၼိူၺ်ၶုၺ် (ဘီၸ်ပူံ) , ဝီါၼၭလူၺ်

Shan-bell hit the stick (tree branch) and sounding too much

90. @ ပၼါၡျါ အွံၺ် အၼိၸ် , ပုဝၭၡျါ အဲၺ် လံၸ်လိၸ်

Old buffalo burden the tusk,

Elder person love the son and grandchild

91. @ ထွံၺ် ယဲးၼူ ထိၭလး

The dog tread the pig's place

92. @ ပုမုၺၵ့ၸ ခိၺၠူၺ ထိၢ , ပုၶွၢၵ့ၸ ၁ꩬထိၢ
Good woman have the long hair
Good boy have the patience

93. @ ပုမုၺအꩫၞ့ အနိꩬၵျိၢ့ , ပုၸိၺအꩫၞ့ ၵꩬၸျိꩬ
Bad woman talk non-sense, bad man don't follow the rule

94. @ ꩡꩫအၵ့ၸနိၺ အိၺၵ့ၺ ꩰံၠ့ၠူၺ , ထꩫၢ့ၸုဝ် အိၺအၵꩫၞ့
Keep the good things in the secret, the brothers in the unity

95. @ ၵံၠ့ဒိၺ အခိၺ အၺ , ပုဒိၺ လိၸ ၵၺ
The big house have many roof, the big man is difficult to talk

96. @ ꩬူၺ ၵဲၸၸျူ , ပနိꩬ ꩬိၺ
Hand move and our mouth wet

97. @ ပုꩪျ့နိၺ ထိးꩡꩫၞ့ , ၸိၺ၁ၺနိၺ ယၢ့၁ꩬ
Support the poor, give the kindness to the child

98. @ ၵမၢ လၞ့အိၸ လါနၢ့ အခိၺ လပံၺ , ၁ꩫၢ့အွံၺ လါနၢ့ ထံၢလၺ ၵၢ့
Though the well is drinkable, the roof is not clean
Though the curry have the flavor, the salt is salty

99. @ ယၺၵꩬခဒိꩬ အိၺဒဲ ခဲၞ့ , လအိၺ ရိ အၸၢ့လႄ နးꩡိꩬ
The (ya-kas-kha-dos) fish, going with the fins, never stay under the coarse basket

100. @ ပꩬဲ့လံၺ ပခ့ နိၞ့ , ပအ့လံၺ ပမဲၺ ၸိႄ
We run much and our legs are hard
We eat much and our teeth break

101. @ ယၪလံၢအၪ အဖၬၣ့ လယိၤ , ပှၡါအၪ လ့ၣဆၬ လဖျိၣ်

Too much fish and the pond is not deep

Too many elder persons and the travel is not moving

102. @ ကျိၪ ဘၪခိၣ်နှၪ အဝီၢ , ပ့ၤ ဘၪယိ အနါ

Listen the sound for the drum

Look the blade for the sword

103. @ ကျိၣ့ ဘၪအီၪဒဲ စီၣ့ , ၡိၣ့ ဘၪအီၪဒဲ အထံး

Pagoda must have the umbrella, Dragon must have the crest.

104. @ ခ့ၢဒဲၣ့နှၣ် ခ့ၢဘၪ ခူၣ , အၪ့အီၣအၪ ဒၪခီၣ့ ဆၬဆၢ

Too much daring tiger get trapped

Too much eating get the disease

105. @ ထိၪဖျံၣ် ထၪ့ မူၣ်ခိၪ လထီၣ့ , လၣ့ထးထဲၣ့ နၢဖှူၢ အဖၢ့ခိၪ

Saliva don't go up to the heaven, it just fall back on the nose

106. @ မၣထုး ခ့ၢလၬအဖၬၣ့ , ခ့ၢ ဂဲၢထၪ့ မၣလနၬၣ့

Tease the tiger from the hole and

unable to calm when tiger come up

107. @ ဝၪဘၪ့ ဆိၤ ဝၪၡါ , ဖိၪဝၪ ဒီၪ့ထဲၣ့ မိဖါ

The young bamboo burden the old bamboo

The child teach back the parent

108. @ ထံၢ ယွၣဆီၪ့ ထံၢလယိၤ , ထံၢ ဂုးဖုး ထံၢယိၤ

Water flow strong and water is not deep

Water flow calm and water is deep

109. @ ဘုၪဆာ အီၪထၪ့လၫ ခရဲးဖၫၩ့ , ထိဆဘိၪ့ဘံာ အီၪလၫ ထိဆချိၬ

Good paddy is at the threshing floor,

Plucky pig is at the pig feeding trough

110. @ ဆ့ဆဝ့ၪ အီၪဒဲ ပြၫၩ့ဖိၪ , နီၢဝ့ၪ အီၪဒဲ ပြၫၩ့ဖိၪ

Able to thrust, there is a competitor (for sparring)

Able to wrestle, there is a competitor

111. @ ထီးဒၪလး ယၪဖျုံၬ စဲၪ့လၩ့ , လဖျု့ဆ ဆနဲး

Anywhere the fresh-water herring fish run away,

unable to escape from the fish-catching net

112. @ စူၪလဝ့ၪ မိဘျၪရျၢ , လူၪလဝ့ၪ မိထၪ

Don't have the hand skill, want to strip the bamboo,

Unable to thread, want to weave

113. @ ဆၫမံၩ့လၫဆိၢ လ့ၩ အ့ၪလီၩ့, လၫခဲၢ့ လဒိၩ့ ဖိၬထ့ၢလီၩ့

If the front side cow is going straight,

the group behind will follow straight

114. @ ဆၫမံၩ့ လၩ့ဖဆ လၫအဂိ , ခ့ၢ ဖိၪ့ဆိၬအဲၪ့ ယိၢနဆ

The cow depart with the group,

the tiger snatch away and bite with ease

115. @ ဒူၩလၢ အီၩဆူဆ ယၪအုၪ , ဘၪထံဆဆၢ နှ့ၢ ဝၪကဲၩ့

The fly, which suck the fish paste,

hit and destroy just the bamboo strip

116. @ ထိၪရှၬ အဲၪလၢ့ အမ့ , ပှရှၩ အဲၪလၢ့ အဆံၩ

Peacock love the tail, people love the race

117. @ ထိၢလဲၫဘွး လဂူၭ , ထိၢလဲၫဘွ့ၫ လဂူၭ

The white heron one biteful, the brown heron one biteful

118. @ ထိၢ ဘၢယူးထီ အဝံၫ , ပှရှး ဘၢအီၢပွံၭထီ အမံၫ

Bird had to die while flying, people get to sleep while resting

119. @ ဖိၢဝၢအှ့ၢမ့ၤမဲ ဂၠ့ , ဝၭရှါအှ့ၢမ့ၤမဲ နံ

Child cry in shame, Elder laugh in shame

120. @ မ့ၤဘျီၢနီၢ အှ့ၢ ကိၭလၫအဝီၫ , မ့ၤဖး့နီၢ ကိၭဆၫၢ့လီၫ

If the blind call with the sound, the sight-seer will reply

121. @ အၠ့လံး့ ရိ ဂီး့ , အခၫဘၢ ဖ့ၢထဲး့

After borrowing the coarse basket, return when the time is arrived

122. @ ပှမိၢပါ အီၢဒဲ ဝၭဘွး , ပှရှါ ဝၭဖၫး လါနၢ့ မိဖံၭဝိၭ

Ugly person with the good heart,

people will want to vomit but will befriend

123. @ မ့ၤလဲး လါနၢ့ အဲၢ , ဆၫ လါနၢ့ ယၢ့ဝၭ , ဆၫလး့လၭ

Loving though there is hatred, Kindness though there is suffering,

that is wonder

124. @ ဝၢလဘီၠ့ ဂၤထံၫအှ့ၤ , ပှလဂးပး ဂီး့ဆၫ အှ့ၤ

One cannot cross the water with just one bamboo,

One cannot finish alone

125. @ ဒံႇ့ထီၢ လဖျူ့ၸဒံၸ (လလွ့ႈဖႅ) လံႈ ,
ခိႇလီႈ့ထီၢ လဖျူ့ၸဒံၸ (လလွ့ႈဖႅ) ဒံႇ့

High tree can't cross over the air

The high mountain can't cross over the tree

126. @ ပှကူႇ့နိႇ အနိၸနႇၢ့ , ပှပၸနိႇ အပရႇၢ့ ဆႇၢ့

Lazy person's mouth is smelly,

industrious person's news is sweet

127. @ အမံႈ့ ကိၸထႇ့ မ့ႈထီႈ့ , နှ့ၢ စဲႈဘုၸထႅ ဒံႇ့လႇ

The name is called as the glutinous rice,

it is just about sticking with the tree leave

128. @ ဂဲးလအီႇ မိမႈခွါ , လံႅလွ့ႇ မိလီႈဘႇ

No strength, one want to try

Not having literary skill, one want to talk

129. @ ဂႇၢ့ဒဲနါ နဲႈဘႇ လဂ့ႈ , ဒႇဒဲမ့ႅ နဲႈ နးဆံၸ

Don't believe the hearing with the ear

Believe some for the seeing with the eye

130. @ ဝႇဂ့ႈနိႇ ဘႇဂိးအႇ့လီၢ , ပှမှႇဂ့ႈနိႇ ဝၸဘီႈ့အႇ

Good bamboo is dry-rotten, good woman is beloved by many

131. @ ပှရှႇ့နိႇ ဝၸကွံႈ ဆႇအႇ့ , ပှဒိႇနိႇ ဝၸကွံႈ စ့ႈ

The poor lust for the food,

The rich lust for the money

132. @ ဟံၣ်ဘၣ် အိၣ်ဒီး အထူၣ် , ပှၤဘၣ် အိၣ်ဒီး သးကူၣ်

The house must have the beam

The person must have the wisdom

133. @ ဝံၣ်ကွဲၣ်နီၣ် အှၣ် အိၣ်အတီၢ် , ခိၣ်လီၢ်ဒိၣ်ထူၣ် တွၥ်ကဲၣ်လီၤ

If one have the truth practice, one can calculate the high mountain

134. @ သ့ခါ ဘၣ်အိၣ် သးမၣ်လူၤ , သးချဲ့ ဘၣ်လီၢ် အတီၢ်

The monk must have the law, the speech must have the truth

135. @ ဂဲၤထူၣ်လံ လသ့ၣ်, လီၢ်လး ဂၣ်ခိၣ်ဖံၤ လဒၢ်

Unable to dance, talk the ground is not level

136. @ လီၢ်နိၣ် ယိၤ , မၢ်နိၣ် ကၣ်

Talking is easy, doing is difficult

137. @ ပှချဲ့ၢ်ဒိၣ်သး ဖံၣ် လး သးမၢ်ဖးၢ့်လီၤ

Person (with the exaggerated talk) is inferior in the work

138. @ သ့ၥ်ဘူၣ့်အ့ၤနိၣ် မၢ်လိ လဂ့ၢ် , နှၤလီၢ် ကဲၣ်ဘၣ်အ့ၤ

Don't joke for not daring to thrust , just talk it will not do

139. @ ခိၣ်နါ လီၢ်ဝၥ်ဒူၢ် , အနၤ့ဆါ ဂွၣ်လဝီၢ်

The leader is talking bravely, he himself is not brave (red blooded)

140. @ ထံၤထီၤဝ့ၣ် ထံၤလၢ့ဝ့ၣ်လီၤ

Water can rise up and lower down

141. @ အမိ မၤဖနဲး , အဖိၣ်မုၣ် န့ၢ်ရှါ
The mother act big manner and the daughter became the spinster

142. @ အဖါ အ့ၣ်ယိၣ်လံၣ် , အဖိၣ် အီၣ်ပုၤဒဲ အမဲၢ
The father worry too much and the son get married with the widow

143. @ အဖါ ဖျု , အဖိၣ် ဂီ့ၢ်စိၤ
The fool father and the psycho child

144. @ အမိ ချဲ့ၢ်ဆွဲၤ့ , အဖိၣ် ဘၣ်မ့ၤလဲၤ
The mother talk hard and the children got the hatred of others

145. @ ဆၢ်ဖျု အၣ် , ပှၢ်အ့ၣ်ကံ့ၢ်အ့ၣ်ယၢဆၢ်ဖိၣ် ဒဲ့ၢ်
There are many foolish men and the beggars are daring

146. @ ကဲၣ်ထိၣ် ဒိးသးမဲၣ် လံၤဝံၤ့ , ကဲၣ်ခူး ဒိးသးမဲၣ် လၢ့ဖွံ့ၢ်
Becoming the bird, one had to fear of the hawk,
Becoming the lizard, one had to fear of the thunder

147. @ ကီ့ၢ်ဒိးသ့ၣ် ဖီ့ၣ်ထၣ် ဘၣ်ကဲၣ် , အ့ၣ်သ့ၣ် မၤ ဘၣ်ကဲၣ်
If one wear, one must weave
If one eat, one must work

148. @ ဖျိ့ၢ်သးရှါ အယၣ် လၢ့ၢ်
The Karen elder have the warm skin

149. @ ဆၢ်လၢဘၣ်ယိဘၣ်ဖီ့ၢ် မၤယိ လဂ့ၢ်
Don't compare the different things

150. @ ဝၢ်ဒိၣ် လၢ့ဖျိၢ့ခွံၤ , ဝၢ်ဆါ လၢ့ထး့ၣ်

The strong-minded one fell down into the hole,

the weak-minded one left behind

~~~~~~~~ ~~~~~~~~ ~~~~~

<u>Below ones are the translated, not the authentic sayings.</u>

@ မၢကၠၣါ့ကၠၣါ့ , ဆၣမၢ ဖျိၢ်လီၤ (လ့ၢဂီၢ့လၢ့ဖျဲၣ်လီၤ)

အၣ့ကၠၣါ့ကၠၣါ့ , ဆၣအၣ့ အွံၣ်ဝိၣ်လီၤ.

Do altogether and the job is quick.

Eat altogether and the food is delicious.

@ ထံၤလၣဆၣဖၣ့ၢအလးလံၢ ချံၣ့ရှူၣ်လီၤ

ဂံၣ့ကဆါ အ့ၣ်ဂ့ၢ ပှမွံၢကဂဲၤလီၤ

Old well's water are cool

If the house master is good, the guest will come.

@ လ(တီၢ)လီၢ့ လလၣါ့(ပွ့ၢ)

One is dishonest and one get in need.

@ ဆါ့မိ နံၤဘံၣ့ အ့ၣ်ဂုၣ် (ဂုၣ်ဖၢ်ထၣ့) , အဒံၣ် ဘၣ်ဂၢ်ဂီၢ့

Two hen hatch and the egg is damaged

@ အ့ၣ် ပထၣါ့ဖုဝဲဒံၣ် ယံၢရှိၢ့ , မ့ၢကမီါ့ ဘၣ်အၣ့လၣါ့လီၤ.

If we brothers are united, one biteful of the rice is enough to eat

@ ပှဝၢ်ရှါ ဘၣ်ဖံၢ်ဝိၢ် ကၣ် , ချီရှါ ဘၣ်ယှူချီ ကၣ်

Elder person is difficult to befriend, old ox is difficult to tend
~~~~~~~~

@ အီၣ်ဒဲ နူ့ၢ စ့ၤရှုးကရှုး , ဖီ့ၣ်ဘၣ် ယၣ်ကို့ၤခိၣ် လဂ့ၤ
Only with one coin, don't hold the head of the gudgeon fish

@ ထနါ အဘိုၤ့ဆၢၤ့ , ၃ု့ ဝၣ် လဂ့ၤ
တဝၢ့အဆၢ့ၢ အဘိုၤ့ဆၢၤ့ , အီၣ်ကၠ့ၣ်ထၤ ခိၣ်လၤဝၢ့ၢ လဂ့ၤ
Don't plant the bamboo between the house fences
Don't keep the Ko-Lar-Thal between the village borders

@ အ့ၣ် ထၢ့ၢဖုဝဲံၣ် ယံၤရှိ့ၤလိၤဝs ,
လိးဖိၣ် ဘၣ်အ့ၣ်ပိၣ် ဒၣ်လ့ၤ မံ့ၢယူs ဘဲၢ ဂိ့ၢကလၤ အဝိs
If the brothers are united each other, even the charred rock will
be cooked like the Kazon root

@ ဆရၢအ့ၣ်အၣ် , ချံၢဝါ ကဲၣ်ထ့ၣ် နိၣ်ဝၤ (ကဲၣ်ထ့ၣ် ဝူၤဝူၤ)
If there are many masters, the boat paddle will become the curry-
stirring stick (will become the sound woo-woo after throwing into
the water)

@ လၤ့လၢထံၢ နၢ့ၢပံၣ်, ထ့ၣ်လၢခိ့ၢ နၢ့ၢပိၣ်
To smell rank in the water, to smell burnt on the land

@ စူၣ်ဖျဲၣ် အ့ၣ် , ခ့ၣ်ဖျဲၣ် စဲ့ၣ်
Quick hand for eating, Quick foot for running

@ အ့ၣ်လမ့ဲ နဖံsနမၤ , မၤ လဂ့ၤ
Unless it is your job, don't do

@ အ့ၣ်ကၠၢ့ၢကၠၢ့ၢ မၤကၠၢ့ၢကၠၢ့ၢ
Eat together, do together

@ ထံၢချိၤဖၪၥ် ထံၢယိၤအလး ကကဲၪထၠ ထံၢဆွံအလး ,
နးဖၪၢ့ဒီၩ ထံၢဆွံအလး ကကဲၪထၠ ထံၢယိၤအလး
In the river, the shallow water place can become the deep water place, and again vice versa

@ ထိၪဖၣ်နိၪ ဆံၩ လါနၢ့ ယူၣ်ဖျးအထိ မၣ်တုၥ် ပှၡၣ် လၬအနဲၥ်ထံၩ လီၢ
Bird (Hto Phar) is small but it can frighten the nearby person if suddenly flew away

@ အှၪ ကီၥ်ၶိၩ ဆဲၢ့အၿံၢအလၣ် , ပှၿိၪၿါ ဒၪလ့ၤ ဘၪဆီၢ့မီၪ့ဝ့ၢ ဘဲၢ ပှၿံၢလၣ် အၶိၩ
လီၢ
If clothed with the beautiful traditional clothes, even the ugly person is seemed as the beauty

@ ဝၪထံၢထိး မွဲ အဂ့ၣ် အှၪ အၥၢ့ , တလၩမူၩမုၪ မွဲ အဂ့ၣ် အှၪ ပှမုၪနၥ်
New bamboo bucket is good, Virgin bride is good

@ လချုၩ မၣ်န့ လံၪဘၥ် , ပအၪ့ၥ့ၪ ခဲၢ လီၢ
Before getting the squirrel, we can eat the kal animal

@ ၥ်ၪ့ထီၢ ဒဲ ဝၪထီၢနိၪ ဘၪထိး လံၣ်အူၪဆၬ အၪနဲၪ့ အဂူၢဂၣ်လီၢ
High tree and high bamboo are blown by the air than others

@ ရှၪ လဖၥ်နဲၪ့ဘၪ လၣ် လၬ မူၩခိၪထၩလခီၢလီၢ
On the sky above, star is not brighter than the moon

@ ဘၪအၪ့ဘၪအီၣ် နံ လဂ့ၣ် (န့အၪ့န့အီၣ်)
ဘၪဝံဘၪခဲၤ ဂၪ့ လဂ့ၣ် (န့ဝံန့ခဲၤ)
Affording the food, don't laugh
Starving time, don't cry

@ ကဆၢ့အ့ၫရှၢ ယဲၤလၣ့ အမီၣ့ , ပှၤရှၣ်အ့ၫရှၢ လဲၤဂီၣ့

If the elephant is old, it step upon its own trunk

If the person get older, he become lustful

~~~~~~~~~ ~~~~~~~~~ ~~~~~~

For Pwo Karen Dictionary (before 1990) pdf files
https://archive.org/download/22-feb-2022-a-primer-of-the-pgho-or-sho-karen-language-by-d.-l-brayton

For Pwo Karen Dictionary Lingvo .DSL (UTF-16) files to be used with GoldenDict (Android/Linux)
https://archive.org/details/lingvo-dsl-dictionary-files-for-pwo-karen-dictionaries
~~~~~~~~~